

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto... \$7.00
Za inozemstvo celo leto... \$7.00

GLAS NARODA

Glas slovenskih delavcev v Ameriki

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON. 2876 CORTLANDT

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 81. — STEV. 81.

NEW YORK, FRIDAY, APRIL 7, 1932. — PETEK, 7. APRILA, 1932.

VOLUME XXX. — LETNIK XXX.

POSPEŠENJE POGAJANJ V MAJNARSKI STAVKI

POGAJANJA, KOJIH NAMEN JE NAPRAVITI KONEC STAVKI V ANTRACITNI INDUSTRIJI, SE BO POSPEŠILO TAKO, DA SE BODO VRŠILE SEJE TUDI KONCEM TEDNA IN PREKO NEDELJE. — UNIJSKI UR ADNKI SO PROTI VSAKEMU NASILSTVU. — BARONI ZVRAČAJO KRIVDO NA MAJNARJE. — ZMANJŠANJE DOBAVE MUNSAJNA.

New York, N. Y., 6. aprila. — Obe stranki podkomiteja antracitnih premogarjev in delodajalcev, ki se pogajata glede novega meznega kontrakta, sta se dogovorili, da se bodo vršile seje tudi koncem tedna in preko nedelje v namenu, da se pospeši pogajanja ter napravi čimprej konec stavki v poljih trdega premoga. Tako se je objavilo danes v tisknjem unijskem glavnem stanju.

John L. Lewis, predsednik United Mine Workers of America, je bil na čelu unijske delegacije pri komiteju in premogarji so izjavili, da bodo pripravljali do onega časa da podprejo na temelju nabranega materijala svoje zahteve, tikajoče se znižanja plač premogarjev.

Poročila, da je država Pennsylvania pozvala unijo, naj da na razpolago ognjegee za neki požar v rovu, ki je izbruhnil večeraj, je potrdil William Brennan, predsednik okraja, št. 1 v Serantonu, Pa.

Mr. Brennan je rekel, da bo skušal danes dobiti od podkomiteja dovoljenje, da odpošlje na lice mesta takoj potrebno število ognjegee.

Požar, ki je že četrti, za katerega se je prosilo pomoči, odkar je izbruhnil stavka dne 1. aprila, — je rekel, — je spustiti nov šeft direktno v sree, požara. Za to naloge bo treba združenih moči več sto moč.

Proti trem nadaljnjim požarom so se istotako borili unijski možje. Eden teh je izbruhnil v Wilkesbarre, dva pa v Seranton okraju.

Morgantown, W. Va., 6. apr. — Uradniki premogarske kompanije, ki direktno načeljujejo rovom v Monongahela okraju, bodo odgovorni za izdelovanje in posestvovanje munšajna v premogarskih naselbinah, nahajajočih se pod njih kontrolo. — kot je objavil državni pravdnik Posten.

Ta korak je bil storjen, da se zmanjša dobavo munšajna v o-

kraju ter je bil potreben prav posebno za časa stavke.

Indianapolis, Ind., 6. aprila. — Na konferenci, ki se je vršila danes tukaj, se je sklepalo o načrtih za pospešje organizacijskega dela med unijskimi premogarji West Virginije, da podprejo narodno stavko premogarjev, katero je odredila United Mine Workers of America. Konferenca sta se vdeležila William Green, zakladničar premogarske organizacije in Lawrence Dwyer iz Beckley, W. Va., član unijskega eksekutivnega sveta. Kot se glasi, se je razpravljalo o tem, če naj se odpošlje v West Virginijo več unijskih organizatorjev.

Charleston, W. Va., 6. aprila. Dva osumljena, katere je prišla državna policija v zvezi z bombnim napadom, sta bila izpuščena na prosto po zaključeni preiskavi. Unijski uradniki so izjavili, da ne bodo trpeli nikakih terorističnih dejanj ter ponudili službo unije pri zasledovanju atentatorjev.

Pittsburgh, Pa., 6. aprila. — V odgovor na povabilo načelnika Nolana hišnega delavskega komiteja, ki je bilo poslano zastopnikom Pittsburgh Coal Producers Association, naj se sestanejo z uradniki United Mine Workers v Washingtonu, bo še danes odpotovan v Washington. Seja zvezde delodajalcev se je vršila večeraj, vendar pa ni prišlo na dan ničesar, kor bi značilo, v kakšnem smislu se bo glasil odgovor.

P. C. Clark iz Indiana, predsednik zveze Bituminous Coal Operators of Central Pennsylvania, je objavil pismo na delavskega tajnika Davisa, v katerem trdi, da niso bili delodajalci, ki so kršili sklenjeno pogodbo, temveč premogarji, ki so zastavljali dne 1. aprila. Rekel je, da določa dogovor, ki je ugasnil dne 31. marca, nadaljevanje starega dogovora za trideset dni, tekem katerih naj bi se obe stranki pogajali glede sklenitve novega kontrakta.

TUDI TA DVA STA ZAŠTRAJ KALA.

IZJEMNE POSTAVE PROTI INOZEMCEM

Če bodo postave odobrene, bodo deportirani vsi inozemci, ki kršijo suho postavo.

Washington, D. C., 6. aprila. — Kljub temu, da se jim je od številnih strani povedalo, britko resnico v lice so prijatelji prohibicije večeraj v poslanski zbornici prodrli s predlogo, ki dodaja sedanjim prohibicijskim določbam, da jim prohibicijskim določbam, radi katerih se je razburila cela država, se nadaljno določbo. Ta nova postava, katero hočejo uveljaviti, ima namen deportirati vse inozemce, ki se pregreše proti Volsteadovi enforcement postavi in proti postavam, ki se tičejo razpečevanja omanljivih sredstev. Predloga je bila sprejeta z 222 glasovi proti 73. Izročena bo sedaj senatu.

Prohibicionisti vidijo v tej predlogi korak k boljšemu izvedenju prohibicijskih postav, — a Graham iz Pennsylvania je rekel, da je to gorostasna postava, kot si je bujše skoro ni mogoče misliti. Mann iz Illinois je tudi rekel, da bi bil z uveljavljenjem take posave ogrožen tudi celi sistem izvedenja postav. Porotniki ne bodo spoznali krivim nobenega obtoženega, če bi bila z obdobjem spojena nevarnost deportacije.

Walsh iz Massachusetts je ugotovil, da ni mogoče pravnega zastopnika Antisalonke lige smatrati sovražnikom butlegarjev, kajti on jim je sploh omogočil posel, s katerim se pečajo sedaj. Socialist London iz New Yorka je imenoval predlogo krono vse bedastoče in hinavščine. Slični ostri izrazi so prišli tudi iz ust nadaljnjih kongresnikov, med njimi McGregoria iz New Yorka. Slednji je izjavil da ne vidi milijoni Amerikancev v kršenju Volsteadove postav ne nikake moralne pregrehe.

ANGLIJA OPROSTILA SINNEFEINSKE JETNIKE.

London, Anglija, 5. aprila. — Štirinajst Sinnfeincev je bilo izpuščenih iz angleških ječ tekem tedna na povelje vlade. Domneva se, da so to zadnji taki kaznjenci, ki so bili spoznani krivim pregreškov v tej deželi.

Poroča se, da je bilo njih oproščenje posledica vladnega sklepa, da dovoli amnestijo vsem sinnfeinskim jetnikom v Angliji, brez ozira na to, če so izvršili svoje zločine pred uveljavljenjem premirja ali pozneje.

Belfast, Irsko, 5. aprila. — Dva otroka, ki sta bila ranjena tekem neredov koncem tedna, sta tukaj umrla.

GROZEN ZLOČIN V NEWARKU, N. J.

Mati umorjena, ko je hotela rešiti hčerko iz rok napadalca. Slednji je napadel deklico v veži.

Newark, N. J., 6. aprila. — Pet štiriideset let stara Mrs. Antonia Casella, ki je stanovala na št. 278 Morris Ave. v Newarku, leži s prestreljenimi prsi na mrtvaškem odru in njena osemnajstletna hčerka Carrie skuša sedaj pomagati policiji, da najde morileca.

Deklica je bila večeraj zvečer v nekem gledišču in neka prijateljica, v koje spremstvu se je nahajala, jo je spremila malo po polnoči do prvega cestnega vogala. Carrie je zapazila, kako ji je od tam naprej sledil neki možki. Napadel jo je v veži. Kot izjavlja ona, je parkrat zakričala, nakar je padla nezavest. Očividno je hotela priti mati svoji hčerki na pomoč, ko je slišala kričati ter odprla vrata stanovanja, nakar je napadalec ustrelil nanjo, kajti truplo žene so našli na pragu. Sosedje so poklicali policijo in slednja je našla, po preiskavi, da je zbežal morilec po South Orange cesti in nato skozi neko garažo.

V Newarku so spravili v bolnico tudi 38-letnega črnca Hopkina z rano v spodnjem telesu. Njegov rojak Berry izjavlja, da mu je Hopkins ponovno grozil in da je večeraj zvečer ušel v njegovo stanovanje, da mu zopet grozi. Žena Berryja je odhitela po policijo, a medtem je bil on, Berry, prisiljen streljati na Hopkinsa, ker mu je slednji pretil. Berryja so zaprli.

RUMUNSKA PRINCESINJA ZBOLELA.

Belgrad, Jugoslavija, 6. aprila. — Rumunska kraljica Marija, ki se je mudila več dni v Belgradu, da razpravlja o pripravah za poroko njene hčerke Marije z jugoslovanskim kraljem Aleksandrom, je odpotovala v pretekli noči v Atene. Opustila je nameravano potovanje na jadransko obal radi boleznij svoje najstarejše hčerke Elizabete.

PORTUGALSKI LETALCI NA CAP VERDE OTOKIH.

St. Vincent, Cap Verde otočje, 6. aprila. — Oba portugalska letalca, ki sta odšla na polet iz Portugalske v Brazilijo, sta dospela semkaj srečno večeraj popoldne ob pol šestih s Kanarskih otokov. Iz Las Palmas na Kanarskih otokih sta se dvignila v zrak ob pol desetih zjutraj.

POSLEDICE VOJNE HITRO IZGINJAJO

Senator Lodge je rekel, da je ameriški narod gotovo solventen, ker raste cena Liberty obveznic.

Boston, Mass., 6. aprila. — Večeraj zvečer je izjavil senator Henry Cabot Lodge na letnem banketu trgovske zbornice za državo Massachusetts, da dokazujejo vedno naraščajoče cene Liberty obveznic v družbi dejstva, da se je v dveh letih skrčilo javni dolg za \$3,500,000,000; da so se Združene države kaj hitro opomogle od ran, katere jim je prizadela svetovna vojna.

Narod, ki je odplačal v dveh letih več kot svoto, — namreč tri tisoč milijonov dolarjev, — ki je predstavljala skupni narodni dolg Združenih držav ob zaključku Državlanske vojne, je precej solventen narod, — je rekel senator Lodge. — To pa velja tem bolj, ker smo še vedno tako blizu velike vojne konvulzije.

Poleg nagovora senatorja Lodge, ki je na kratko obrazložil delo na Washingtonski razoroževalni konferenci, se je razpravljalo na banketu tudi o velikem načrtu, kojega cilj je združiti vodno pot preko Velikih jezer ter St. Lawrence reke. Senator Ransdell iz Louisiane je zagovarjal ta načrt, a nasprotno stran je zagovarjal kongresnik Dempsey iz New Yorka.

FORD KONČAL SVOJE POČITNICE V FLORIDI.

Fort Myers, Fla., 5. aprila. — Henry Ford bo še danes napravil konec svojih počitnic na jugu ter se napotil proti severu. Tekom preteklega večera se je odredilo vse potrebno za njegovo odpotovanje. Čeprav ni bilo mogoče izvedeti definitivno, katero pot si bo izbral, se je vendar glasil, da bo potoval preko Washingtona. Tekom svojega tukajšnjega bivanja se je mudil Ford največ v družbi svojega prijatelja Edisona, ki bo ostal še nadaljnjih deset dni.

SRCE KAROLA BO ŠLO NA DUNAJ.

Funchal, Madeira, 6. aprila. — Srce prejšnjega avstrijskega cesarja Karola, katero so večeraj izvezali iz trupla, bo poslano v Avstrijo, dočim bo poslano ostalo truplo na Madžarsko. Tekom pogreba prejšnjega cesarja, ki se je vršil večeraj, je bil ystavljen ves promet v mestu in tudi prodajalne so zaprle svoja vrata.

CARISTI IZGNANI IZ GENOVE

NEKATERI MONARHISTI, V GLAVNEM ČLANI STARE RUSKE ARISTOKRACIJE, SO BILI DEPORTIRANI IZ GENOVE. SOVJETSKI DELEGATI ZAVA ROVANI POROČILO O PRIHODU AMERIŠKE GA POSLANIKA.

Genova, Italija, 6. aprila. — Genovo in okolico mesta se je izčistilo sumljivih Rusov, o katerih se je domnevalo, da bi lahko motili bližajočo se mednarodno ekonomsko konferenco. Večina Rusov, katere se je izgnalo iz Nervi in drugih kopalšč v bližini Genove, je obstajala iz monarhistov. V glavnem članov stare ruske aristokracije, ki so trdili, da morajo ostati v Italiji iz zdravstvenih razlogov.

Nekatere Ruse se je spemilo do meje, a drugim se bo dovolilo ostati v Italiji. v Florenci, Rimu ali drugih mestih, če želijo tako.

Po zadnjem poskušenem atentatu na profesorja Miljukova v Berlinu so se pojavile velike bojazni, da bodo skušali ruski monarhisti v Italiji, polni ogorčenja nad konferenco, o kateri domnevali, da bo najbrž priznala boljševiško vlado, vprizoriti demonstracije proti Čeremu in drugim članom sovjetske delegacije na konferenci.

M. Čičerin in njegovi tovariši bodo prav posebno zaščiteni v Imperial hotelu v Rapallo. V Genovo bodo prišli s posebnim vlakom, na kraljevo postajo, ki se nahaja neposredno za kraljevsko palačo. Ta postaja je obdana od lesene zgradbe, slične aerodromu, vsled česar ni videti s te postaje drugih javnih vlakov, ki prihajajo na postajo. Posebne stopnišče za kralja vodijo preko ceste, kjer vodi neke vrste "most vzdihljajev" naračnost v kraljevsko palačo. (Italjanski kralj se tako zelo boji svojih vernih podanikov v Genovi, da mora imeti posebno postajo in poseben mostič, po katerem pride v svoj zavčaj. Res, ganljiva je ta ljubezen do očeta dežele in ljubezen tega očeta do svojih backov.)

Slična postaja obstaja pri palači svetega Jurija, kjer se bo vršila generalna konferenca. Boljševiška delegacija bo vsled tega lahko prisostvovala vsem oficijelnim sestankom konference, ne da bi zapustila direktnega zavarovanja italjanske vlade in ne da bi ji bilo treba voziti se z avtomobilom po cestah. Večeraj je dospel semkaj poljski poslanik v Ukrajini. To je prvi dejanski delegat, ki je dospel v konferenčno mesto. Finska delegacija bo prišla danes in v petek jih bo prišlo več nadaljnjih. Konferenčna palača dobiva svojo definitivno obliko iz rok dekoraterjev. Parki in vrtovi v mestu so polni cvetja in drevje je že prišlo zeleneti.

Zelo dober utis je napravilo poročilo, da bo dospel v nedeljo z ministrum za zunanje zadeve, Schanzerjem, tudi ameriški poslanik Italiji, Child. To se smatra za dokaz, da se Amerika zadrinja za razpravljanja, čeprav se ne bo oficijelno vdeležila konference.

Poslanik Child je ugotovil, da prihaja le kot ameriški poslanik v Italiji, ker bo tukaj italjanski minister za zunanje zadeve, ne pa

SKRIVNOSTNI UMOR STRAZNIKA V DISTILERIJI.

Baltimore, Md., 5. aprila. — Harry Blucher, stražnik v Gwyn Brook distileriji, petnajst milj severo-istočno od tukaj, je bil ustreljen tekem preteke noči od nekega skrivnostnega napadalca. Mož se je pripeljal pred distilerijo ter trdil, da je carinski uradnik. Poklical je Blucherja ter prišel streljati nanj, kakorhito se je slednji pokazal pri vratih. Blucher je umrl kmalu potem v uradu distilerije.

Nikakega motiva ni mogoče najti za ta umor. Policijski pošiljočnik Drosey je našel modro mornariško suknjo v Groff's Lane po kateri je avtomobil izginil. Raymond Dean, kurjač v distileriji, je stal poleg Blucherja, ko je slednji padel, zadet od kroglice.

Pošiljatelj denarja na znanje.

Pri kr. poštnem čekovnem uradu v Ljubljani smo izposlovali, da dobimo vbočje za vsako našo nakazilo izplačilo potrdilo s podpisom naslovljenca ali njegovega pooblaščenca.

Eporazumno s tem ne bomo naprej več razpošljali dosedaj običajnih obvestil z označbo Genava, ko je bil odposlan denar iz Ljubljane na zadnjo pošto. Mesto teh obvestil bomo poslali za vsako denarno pošiljatev, ki smo jo prejeli dne 6. decembra 1921 ali kasneje, izplačilo potrdilo s podpisom naslovljenca oziroma njegovega pooblaščenca.

Te vrste potrdila pa prihajajo večkrat le počasi z zadnjih pošt nazaj v urad čekovnega urada v Ljubljani, kjer se zbira in šele nato odpošlje v Ameriko; radi tega ter drugih možnih zamudram bo mogoče razposlati potrdila šele v približno devetih tednih od dneva, ko smo izdali prejemno potrdilo oziroma kakorhito ista prejmemo. Denar pa bo neglede nato izplačan enako hitro in pod istimi pogoji kot do sedaj.

Frank Sakser State Bank.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po njihovi ceni, razen tiste in hitre. Večera se bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:			
Razpošlila na zadnjo pošto in izplačuje "Mr. pošni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.			
300 kron	\$ 1.15	1,000 kron	\$ 3.60
400 kron	\$ 1.50	10,000 kron	\$35.00
500 kron	\$ 1.85		

Glasno naredbo ministrstva za pošto in telegraf v Jugoslaviji je sedaj mogoče tako nakazovati pošto pošto enoile v dinarjih; za vsake štiri krono bo izplačan en dinar; razmerje med dinarjem in krono ostane torej nespremenjeno.

Italija in zasledeno ozemlje:

Razpošlila na zadnjo pošto in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.			
50 lir	\$ 3.30	500 lir	\$28.50
100 lir	\$ 6.00	1000 lir	\$56.00
300 lir	\$17.70		

Nemška Avstrija:

Razpošlila na zadnjo pošto in izplačuje "Adriatische Bank" in Dunaju.

Radi velikih razlik v tečaju izplačujemo sedaj v Avstriji samo ameriške dolare. Naša pristojbina za vsako posredno nakazilo do \$10.— znaša 50 centov; od \$10.— do \$50.— po \$1.—; za vsa večja nakazila po 2 centa od dolarja.

Pod istimi pogoji izstavljamo tudi dolar-čke in polilime ameriške dolare v Jugoslavijo in v Italijo.

Vrednost denarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovno; in tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnajprej. Ni računano po ceni istega dne kot nam pošliti denar črpe v roko.

Kot generalni zastopnik "Jadranske Banke" in "Jenja podreš" ste imamo najameno izvanredno ugodno pogoje, ki bodo veliko koristni za vas, ki se ali se bodo posluževali naše banke.

Denar nam je poslati najbolj po American Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York (Advertizement)

"GLAS NARODA"

(SLOVENIAN DAILY)

Owned and Published by
Slovenian Publishing Company
(A Corporation)

FRANK SAKSER, President

LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Addresses of Above Officers:
22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredni nedelje in praznikov.

Za celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
In Canada	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	Za pol leta	\$3.50

GLAS NARODA

(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$6.00

Advertisements on Agreement.

Dopis brez podpis in osebnosti se ne prištevajo. Denar naj se blagovoli pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi prejdeno bivališče naznači, da hitreje najdemo naslovnik.

GLAS NARODA

22 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.

Telephone: Cortlandt 2876

PRILIKA DELODAJALCEM.

Delavski komitej poslanske zbornice je dal premogarskim delodajalcem priliko, da se operejo v očeh javnega mnenja in sicer s tem, da jih je povabil na skupno konferenco z zastopniki premogarjev v Washingtonu.

Pavabilo je bilo poslano le delodajalcem v Illinoisu, Indiani in severnem Ohiju, a delokrajci v zapadni Pennsylvaniji in južnem Ohiju so bili tudi informirani, da bi bila njih navzočnost dobrodošla.

Zadnji dve skupini sta oni, ki sta v glavnem odgovorni za kršenje dogovora, ki je bil razveljavljen dne prvega aprila.

To kršenje dogovora je napotilo premogarje, da so zastavkali.

Sedanja doba je doba konferenc. Konferenca v Washingtonu, ki se je vršila, da uravna nekatere najbolj mučne zadeve mednarodnega značaja, je storila več za mir kot bi mogel pričakovati od nje največji optimist v času, predno se je vršila.

Kar je dobro v mednarodnih zadevah, kjer je treba uravnati difference med narodi in državami, je tudi dobro v domačih, notranjih zadevah.

Stavka, izvojevana do konca, ne bo ničesar končala. Če bodo zmagali delodajalci, se bodo vrnili premogari na delo polni srda in hrepenenja po osveti.

Če pa bodo zmagali premogarji, bodo pričeli delodajalci kovati načrte ter čakati prilike, kot je sedanja, ko bodo lahko upali, da zdrobe organizacijo premogarjev. Ničesar se ne bo uravnalo, in širša javnost bo trpela še naprej.

Na drugi strani pa bi konferenca v resnici lahko vrgla nekaj luči na dejanski položaj.

Če so zahteve premogarjev pretirane, kar pa je skoro izključeno, ne bodo mogli premogarji ustrajati pri njih.

Primerno uravnavo bi se dalo doseči, če bi vse prizadete stranke nastopile v dobri veri.

To je neposredna potreba. Naj se zgodi kar hoče v sedanji krizi, javno mnenje bi moralo ustrajati pri tem, da se vzporedno resnično znatno preiskavo glede cele premogarske industrije v namenu, da se napravi konec nezgodnemu stanju, vsled katerega stane premog veliko več kot bi moral, ne da bi se dalo delavcem za njih delo to, kar dejanski zaslužijo.

Dopisi.

Dunlo, Pa.

Tukaj smo odložili vse delo za nedolgočasen čas. Tudi v neumnih premogarskih vstavljenih, ker so izvedli za novo ceno, kakor v St. Michael, Vindber in ves branje gor. Kot se sliši, so nekatere kompanije zadovoljne plačati stare lestvice, pa mogoče samo pri delavcih, črna na belo pa ne bi podpisali. Bodimo solidni, pa bo znaga!

Naročnik.

Trestle, Pa.

Dva velika unijska premogorva Renton in Newfield sta obratovanje vstavila. V okolici Turtle Creeka, Trestle, Unity in North Bessemerja je večje število malih premogorov, iz katerih zalagajo železnice in stranke. Ti premogorovi niso unijski, toda v njih zaposleni delavci se sedaj skušajo organizirati in pristopiti k unijski. Obratovanje je večina čisto vsajljeno, drugega ni nič posebnega. Stavkar.

Morley, Colo.

V naselbinu Sopris, Colo., katera je oddaljena kakor 4 milje od Trinidada, se je pripetila velika nesreča v rovu števil. 2, ki je last Colorado Fuel & Iron Co. Nesreča je zahtevala 17 človeških žrtv, med njimi tudi dva Slovence brata Franka in Matijo Valencica. Frank zapuša mlado zalujočo soprogo. Dva otroka sta mu umrla pri zadnji influenci. Matija zapu-

Iz Slovenije.**Konec meznega spora v šentjanškem premogovniku.**

Pred kratkim so se vršila pri pokrajinski upravi pod vodstvom rudarskega glavarja inž. Sturgarja mezna pogajanja z namenom, da končno veljavno reši mezni spor med podjetnikom in delavci šentjanškega premogovnika. V to svrhu od ministrstva za šume in rudnike določena komisija je povabila Jakila kot lastnika premogovnika in pa krajevni delavski odbor v Krmelju, da obrazložita pred komisijo svoje stališče. Glasom meznih pogodb, katere je bila sklenjena med Jakilom in njegovimi delavci, se je zadnji priznalo priliko iste minimalne plače, draginjske in rodbinske določke kot delavcem pri Trboveljski premogokopni družbi z izrecno določbo, da dobivajo delavci živila iz konzuma, na katerega pa niso vezani, po dnevni ceni, ne pa po nižani ceni, kot so jih prejimali pred pogodbo. Jakil je meseca junija res znižal priliko za 50% določke, je pa kasneje oddaljal iz konzuma potrebna živila po nižani ceni. Delavci so na ta način dobili v drugi obliki nekaj nazaj, niso pa kljub temu še dosegli onih prejemkov, katere so imeli meseca januarja preteklega leta. Ker so se tekom leta življenjske potrebe izdatno podražile, so delavci z gotovo upravičenostjo zahtevali, da se jim prizna vsaj one prejemke, katere so že dobivali. Ko so vsa tozadevna posredovanja pri premogovniku ostala brezuspešna, je končno ministrstvo za šume in rudnike imenovalo komisijo z dalekoosebnimi pravici, da reši mezni spor. Pogajanja so bila završena z doseženim sporazumom obeh strank, po katerem plačuje Jakil svojim delavcem v skupnem znesku približno iste prejemke, kot jih je plačeval meseca januarja 1921, vendar s to razliko, da so ostale v veljavi znižane rodbinske in draginjske določke, da pa dobivajo delavci v dosegu višine prejemkov iz januarja 1921 vsaj minimalne in akordne plače. Minimalne plače se povišajo pri vseh kategorijah delavstva za 20 kron za storjeni štih in vse akordne postavke za 30 odstotkov.

Zakon o zaščiti delavstva.

Zakonodajni odbor je odobril načrt zakona o zaščiti delavcev, ki določa razdelitev podjetij po kategorijah, dalje delavni čas in reguliranje dela ob praznikih. Za industrijska in rudarska podjetja je določen šurni delovni čas; kot industrijska podjetja se smatrajo te tista, ki zaposlujejo najmanj 15 delavcev. Za ostala podjetja velja 8-10urni delovni čas; delovni čas v teh podjetjih določi ministrstvo za socialno politiko v sporazumu z ministrstvom trgovine in industrije po zaslišanju trgovske in obrtniške ter delavske zbornice. Poleg reguliranja delovnega časa odloča ministrstvo za socialno politiko tudi o času odpiranja in zapiranja delavnice tako ob delavnikih kakor tudi ob priliki raznih narodnih in konfesionalnih praznikov. Da se bodo mogle vpoštevati pri reguliranju delovnega časa krajevne potrebe in želje prebivalstva, skliče pokrajinska uprava v najkrajšem času zastopnike trgovske in obrtniške zbornice, dalje zastopnike delavskih organizacij, kakor tudi druge zainteresirane faktorje, katerih naloga bo, da se izjavijo glede uvrstitve podjetij v kategorije, po katerih se ravna delovni čas, dalje, kako bi se v vsakem posrednem mestu moralo regulirati odpiranje

ker društvo je prav potrebno za vsakega, bodisi mož, žena, fant ali dekle.

Moram se pripomniti, da ste že imeli pokojnikov sestriz iz znane tanjka jako priljubljena. Pokopali smo ju 25. marca po cerkveni obredih.

Sreča, da ni eksplozija pol ure poprej nastala. Ponesrečenih bi bilo 250 oseb. Nekateri ponesrečeni so bili vsi obžgani, da jih ni bilo poznati. Žalostno, ko pride žena z otroci pogledat svojega skrbnega reditelja in ga kliče, zakaj jih je zapustil, ali on jih ne sliši več.

Nekaj dobrega je, ker imamo podporno društvo, da malo olajša saro vdovam in sirotam. Žal, da se jih še dobi med našimi prijaki, ki niso še pri nobenem društvu. Kateri še ni, naj pristopi,

in zapiranje obratov, dalje, ob katerih narodnih in konfesionalnih praznikih, razen nedelje, bi bilo potrebno popolnoma ustaviti delo v vseh podjetjih, dalje, v katerih krajih naj bi se dovolil izjemno šurni delovni čas ob nedeljah in končno, kako postopati tam, kjer so nedeljski ali prazniški semnji, ker zakon o zaščiti delavstva ne predvideva izjeme za dovoljevanje dela ob nedeljah in navedenem slučaju. V vseh večjih podjetjih ostane torej dosedanja šurni delovnik neizpremenjen. Delovni čas se more podaljšati v rudarskih podjetjih dnevno za eno uro, a v drugih največ največ za 2 uri, če se odloči 4 petine delavstva s tajnim glasovanjem za podaljšanje.

Okraden šofer.

V Vilfanovi gostilni na Ježici je neznan tat ukradel šoferju Prošku kožuh, vreden 2000 kron.

Umrli je

dne 8. marca Damijan Lužar, krojač in posestnik v Jaljni pri Višnji gori, v 77. letu svoje starosti.

Pod vplivom alkohola.

Franc Remic, posestnikov sin iz Obsij pri Ljubljani, je šel v gostilno po domače Zove v Snehbriah. Kmalu za njim je prišel Iv. Plevnik, delavec iz Šmartna, ki je bil že zelo vinjen ter je brez vsakega povoda ustrelil Remica v levo nogo. Prepeljali so ga v bolnico.

Nesreča z vojaško puško.

V Loškem potoku je bil sejem, katerega je posetil tudi 17letni Ludvik Košmerlj. Ko je Košmerlj prišel zvečer domov, je prinesel s seboj vojaško puško, katero je začel doma takoj razkazovati, kako se meri, sproži itd. Naenkrat pa se je puška res sprožila in krogla je zadela 25letnega brata Franceta v levo roko, odkoder mu je šla v rebra in običala v životo. Nevarno ranjenega so odpeljali v bolnišnico. Kje je dobil Ludvik puško, noče povedati.

Ako se otrok odda v varstvo.

Gracija Matijas, žena delavca južne železnice v Borovnici, je odšla po opravi v Ljubljano, zato je oddala svojo enoletno hčer v varstvo neki sosedki. Ko se je zvečer vrnila domov, se ji je zdelo čudno, zakar da otrok venomer joče. Pri natančnejšem ogledovanju pa je nesrečna mati opazila, da je otrok po zadnjem delu ves opečen. Materi končno ni preostajalo drugo, kakor da je oddala otroka v bolnišnico.

Vsled zaljubljenosti pobegnil od vojakov.

Pred sarajevskim vojnimi sodiščem se je zagovarjal redov Edvard Princ, ker je pobegnil od vojakov ter izvršil več tatvin na škodo države in svojih tovaršev. Princ je pred sodiščem izjavil, da je pobegnil od vojakov vsled svoje ljubeči, ki ga je v pisnih rotila, naj se vrne, ker da brez njega ne more živeti. Celó pretiela da mu je, da ga zapusti, ako se ne vrne. Brez denarja in brez dokumentov ni mogel domov. Matiča ga je tudi misel, kako naj se zagovarja pred vojnimi sodiščem kot begunec in tat. Tako je kolebal iz dneva v dan, dokler se ni podal v Bištrih pri Sarajevu v tunel, kjer se je hotel vreči pod vlak. Tam ga je prišla policijska patrulja ter ga izročila njegovi komandi. Ko je njegova ljubica v Ljubljani doznala, da je njen fant v zaporu, mu je pisala, da mu ostane zvesta do groba in da ju ne more ločiti niti vojaški zapor, edino smrt...

Razne nezgode.

Martin Keverj, delovodji južne železnice v Ljubljani, je pri delu priletel kosček premoga v desno oko in ga ranil.

Marija Ogris, soproga finančnega komisarja v Ljubljani, je šla na trg. Na potu pa je padla in si zlomila levo roko.

Marija Sernak, dnarnica, stanujoča Reber št. 5, je šla k maši v ljubljansko stolnico. Ravno pred cerkvijo pa si je spodrsnila, da je padla in si zlomila desno roko.

Ludvik Jug, nadsprevodnik železnice, je doma v Jenkovi ulici v Ljubljani pred hišo padel ter si zlomil levo nogo.

Albin Črček, dijak, je telovadil na drogu. Sošolec Smodej je padel je po naključju smil, da je padel z droga in si zlomil levo roko.

Peter Zgaga

Glas Naroda objavlja od časa do časa pod posebnim zaglavljenim novice izpred ljubljanske porote. Več ali manj zanimivi in sila pestri slučaj. Uboji, umori, delomori, verižništvo itd. brez konca in kraja.

Samo en razred zločincev ni pred pošto zastopan. To so ponarejevalci denarja.

Pravijo, da se ta biznez z jugoslovanskimi kronami ne izplača.

Cvetna nedelja.

Bog daj cvetja in veselja! — to je moja vroča želja — vse posreči in koristno: z lie devic naj cvetje rdeče oznanjuje srčno srečo.

Le še nekaj: cvetje pristno naj žari ti zorna lica, srčno ljubljena devica.

Kot sem že poročal, živi v New Yorku velik športnik Rickard po imenu. Možak je star nad petdeset let, oženjen je, brez otrok. To je morda tudi vzrok, da se je začel zadnji čas jako zanimati za dvanaest in trinaestletne otroke ženskega spola.

Pred sodiščem se je moral zagovarjati zastran raznih nemorainih dejanj, ki jih je izvršil med otroci.

Dickard pa ima denar. Sodišče je reklo: O, to je vse skupaj otročarija — in je obtožena oprostil.

Smej se, prijatelj, predno si sreče.

Če si v svojem srečju sklenil, da se boš šele tedaj smejal, ko boš postal srečen, ti smeh nikdar ne bo razvedril obraza.

Nizke pete pri ženskih čevljih, ki so bile pozimi v navadi, so začele izginiti. Visoke pete stopajo na njihovo mesto.

Ženske so prebrisane. Sedaj spomnadi v krasni naravi, v temnih, tajinstvenih parkih jim na treba posebno trdnih stopal.

V veliki noči se bo začela konferenca v Genovi.

Kakšno posledico bo imela: ali Velikonoč ali veliko noč?

Pravijo, da je ljubezen slepa. Dobro, naj bo. Toda zakon ti očna široko odpre.

Štrajkarji so v zmoti. Mislijo, da je premog edino kurivo. Pa ni. Štrajk bo zlomljen, če bodo zapeli naročevati Amerikanci papirnati denar iz Evrope. Za pol dolarja — celo tono!

V zadnjem času so si ženske začele strigati lase. Proti temu so nastopili duhovniki in delodajalci. Duhovniki pravijo, da je to nemoralno, delodajalci so pa mnenja, da ženske uslužbenke posvečajo preveč pozornosti svojim odstriženim lasem.

In proti temu je tudi neki domazlski rojak v Downtownu. — Da bi si lase odstrigla! — je vzkliknil. — Ne, stokrat ne! Njeni lasje so moja edina opora, če me začne zmerjati, ko pridem ponoči domov.

Jugoslovanska Katol. Jednota

Ustanovljena 1. 1898

Inkorporirana 1. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odbor:

Predsednik: RUDOLF PEUDAN, 935 E. 185th St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106, Pearl Ave., Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH FISHER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik neizplačanih smrtnin: JOHN MOVERN, 624 N. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni sodrask:

Dr. JOS. V. GRAHEK, 843 E. Ohio Street, N. S., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:

MOHOR MLADIČ, 2008 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.
FRANK SKRABEC, 4822 Washington Street, Denver, Colo.

Parolni odbor:

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
GREGOR J. POHENTA, 2912 Beacon Ave., Seattle, Wash.
FRANK ZGRICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Zdravstveni odbor:

VALENTIN PIRC, 519 Meadow Ave., Rockdale, Ill.
PAULINE ERMENC, 539 — 3rd Street, La Salle, Ill.
JOSEF STELLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
ANTON CELARO, 706 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glasilo: "Glas Naroda".

Vse stvari tiskajoče se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljate naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošiljajo na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolniška spričevala naj se pošiljajo na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katolika Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom za obilen pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zgleda tajnik: bližnjega društva J. S. K. J. Za ustanovitev novih društev se po obratke na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi s 8 člani ali članicami.

Iz Jugoslavije.**Radičev memorandum — nevarnost za Slovence.**

"Kmetijski list" piše: Zgodilo se je nezasišano izdajalstvo. Radič in s njim vred vseh 63 poslancev Hrvatskega bloka je poslalo na mednarodno konferenco v Genovi memorandum, v katerem zahtevajo, naj mednarodno posredovanje omogoči ustanovitev samostojne hrvatske republike, če pa to ne bi bilo mogoče, se naj pa doseže vsaj izprememba Jugoslavije v federativno (zvezno) državo. Da bi memorandum bolj utemeljili, so nabasali vanj njegovi očetje goro laži in domišljij. Silno se hvalijo s tem, da je bila Hrvatska že stoletja prej samostojna država, dasi je to odločno neresnica. Na drugi strani pa napadajo Srbe tako, kakor so jih napadali kvečjemu še pred vojno nemški listi. Memorandum je ne le skandal, kakršnega ne pozna skoro zgodovina, ampak je tudi zločin, kakršnega more zagrešiti le podla duša. Če smo v sporu med seboj, je to naše notranje vprašanje, ki naj ga reši skupščina, izvoljena pri svobodnih volitvah od vsega naroda. Laž je, da ne bi mogel doseči Radič sporazuma z Beogradom, ker ga sploh še poizkusil ni doseči. Kdor pa zahteva, naj razsodi o našem notranjem vprašanju tuje, je izdajalec, najpogostejši vseh zločincev. Ali se more dobiti na svetu v resnici še tak tepel, ki misli, da bodo ustvarili zavestno hrvatsko republiko zaradi lepših črt? Radič? Ali ne uči vsa zgodovina, da smo poplačali vselej s krevjo vsako razsodbo, ki nam jo je narekoval tujec? Ali je res mogoča taka slepota, da se ne spozna, da gorje nam, če nas bodo rekali Italijani. Vseki brezvestnosti pa je Radičev memorandum, ker pomeni največjo in katastrofalno nevarnost za Slovence. Naj nastane hrvatska republika, zatočeno vseh židov in spekulatov, naj se odtrga Hrvatska od Srbije, to se pravi od Jugoslavije, pa bo že drug dan konec slovenski neodvisnosti. Kranjska postane plen Italijanov in Stajerska plen Nemcev.

Nevarnost poplave

grozi Banatu. Bački in drugim krajem. Donava neprestano narašča ter je na nekaterih krajih že prestopila bregove in napravila veliko škodo. Istotako je tudi reka Tisa poplavila že več krajev, dočin Sava in Drava neprestano naraščata. Ljudstvo živi v strahu.

Za novo jugoslovansko himno

V Beogradu se je vršila te dni konferenca, na katero je bilo povabljenih nekoliko naših književnikov in umetnikov, da se dogovorijo o novi himni Jugoslavije. Sklenilo se je, da dosedanje tri himne ne odgovarjajo svojemu namenu in da jih je treba zamenjati z novo skupno himno, za katero se razpiše natečaj.

5c. vsak dan proč vrženih ali drugače zapravljenih, je uničenih v enem letu \$18.25, ali v petih letih \$91.25 -

zakar bi med tem dobili v samih obrestih \$10.95.

\$5. naloženih pred 10. aprilom na naš "Special Interest Account" tekem enega leta po 4%, bo prineslo \$—20.

\$ 50. naloženih pred 10. aprilom	bo prineslo \$ 2. na leto,
\$ 100. naloženih pred 10. aprilom	bo prineslo \$ 4. na leto,
\$ 500. naloženih pred 10. aprilom	bo prineslo \$ 20. na leto,
\$1000. naloženih pred 19. aprilom	bo prineslo \$ 40. na leto,
\$5000. naloženih pred 10. aprilom	bo prineslo \$200. na leto,

Delati, Pajati in Varčevati — to uspešuje vašo neodvisnosti! Pričnite z vašimi vlogami TAKOJ DANES — in pošljite jih po pošti.

Glavno zastopstvo: JADRANSKE BANKE**Frank Sakser State Bank**

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Izgubljeni zakladimongolskih kanov.

Iz istočne Indije prihajajo novi dokazi, da niso legende o zakladih nekdanjih vsemogočnih mongolskih kanov le proizvod domišljije. Tekom zadnjih par let je prišlo v Indijo več velikih dragocenih kamenov, vključno s srednjeveške turkize iz Sirdarije, ene izmed velikih rek centralne Azije, obenem z zelo redkimi azijskimi okraški ter deli tartarske zlatarske umetnosti. Vse te stvari so prišle s severa ter je gotova stvar, da se jih ni moglo dobiti nikjer drugod kot v grobovih Kanov, izgubljenih skozi petsto let in še več. Te grobove se je izgubilo in našlo — ter zopet izgubilo.

Pred nekako osemnajstimi leti so dobile carske ruske oblasti od dveh mož iz Jarkanda, ki sta slučajno zadela na grobove mongolskih Kanov par kosov tartarske zlatarske umetnosti ter nekaj čudno izrezanih dragocenih kamenov.

Glasi se, da so bili ti predmeti na čudovit način, sliči redkim umetniškim delom, ki so prihajala od časa do časa iz Nepala, ne da bi se vedelo ali razmišljalo o tem, iz katerega vira prihajajo ti predmeti.

Centralna in južna Azija ima neštivilne tradicije o izgubljenih zakladih, ki leže v grobovih porabljenih cesarjev in kraljev in ki so skriti v razvalinah izgubljenih mest, pod peskom pušave ter v starodavnih in pozabljenih svetiliščih. Največji med vsemi temi zakladi pa so oni, katere spaja tradicija v Ferganistanu, Kašgarju in Turkestanu z izgubljenimi grobišči mongolskih ali tartarskih Kanov. Ti mongolski Kani so opustošili v trinajstem stoletju Evropo od Gdanske na severu pa do Jadranskega morja na jugu in zapadno do Rena. Njih plenjenj so obubožala Evropo za več kot eno stoletje. Glasi se, da so Mongoli uničili v celem nekako 35 milijonov življenj, v Aziji in Evropi. Horde velikih mongolskih Kanov, Džingis Kana, Otagaj Kana, Manguja, Bati in drugih so izvršile to delo opustošenja in morije, ki ni nima nobene primere v zgodovini človeštva. Zaklade, naravnost nepreenljive zaklade, katere so nagrabili skupaj ti Kani, pa se je položilo z mrtvimi trupli Kanov vred v katakombe cesarske mongolske družine.

Ugotovljeno dejstvo je, da sta omenjena dva moža iz Jarkanda v Kašgarju obiskala grobišča mongolskih Kanov: Njih povest, kot so jo sestavile ruske oblasti v Bokharji, se bere kot poglavje iz Tisoč in ene noči.

Ta dva moža sta pripadala neki karavani, ki je tržila iz Jarkanda do Čerčena ob reki istega imena ter med mesti, ki meje na Liu Ša puščavo v Turkestanu.

Ker pa nista bila zadovoljna s postopanjem, katerega sta bila deležna, sta zapustila karavano pri Kotanu ter sklenila vrniti se v Jarkand. Izbila pa sta pot med gorskimi zasekami in prepadi in potem ko sta blodila skozi tri dni med gorami, sta se znašla naenkrat na ozki stezi, izsekani v živo skalo, med nebotičnimi vrhovi. Stedila sta tej stezi ter prišla v veliko duplino, pred katero je stala dvojna vrsta velikih kipov.

Vstopila sta ter našla večje število starodavnih grobov in poleg vsakega groba so ležali neštivilni predmeti velike vrednosti. Oba sta trdila, da sta videla več dragocenih kamenov kot bi jih moglo nositi par kamel. Vzela sta in teliko kot sta mogla nesti, napolnila svoje mehurje z vodo ter se umaknila. Natančno pa sta si zapomnila položaj skale, kjer se je pričela steza ter postavila tudi kup kamena, ki naj bi služil kot znamenje. Predno pa sta zopet prišla na redno karavansko pot, vodočo v Jarkand, sta morala vredi proč večji del svojih zakladov, da rošita svoje življenje, — tako oslabilena sta postala vsled velikih štrapačev in pomanjkanja.

Ko sta dospela v svoj domači kraj, sta se deloma zavedala vrednosti svojega razkritja in ker sta domnevala, da jima bo to razkritje koristilo in da bosta dobila večjo ceno za svoje dragocene

predmete, sta se napotila v Bokharo preko Kašgarja. Oš in Kodženda, Nikomur pa nista zaupala po poti svoje skrivnosti in dragocene kamene in zlato sta skrbno skrivala.

V nekem prenočišču v Bokharji sta prišla v stik z nekim znanim angleškim potovalecem in raziskovalcem v centralni Aziji, — Henry Spauldingom, kateremu je bila takozvana "zibelka človeškega rodu", od Bokhare pa do Kašgarja bolj znana kot pa gričevje in gorovje njegove lastne angleške domovine.

Spaulding je izjavil iz obeh njih skrivnost in ko je pregledal njih zaklade ter z njih dovoljenjem obvestil o tem ruske oblasti, je bilo takoj sklenjeno, da se odpošlje na dotično mesto znano ekspedicijo. Razkritje je namreč zelo uplivalo na domišljijo Spauldinga in nikakih težkoč ni imel pri organiziranju ekspedicije, čeprav se je moral dosti truditi, predno je premagal strah obeh mož ter ju pregovoril, da sta spremljala ekspedicijo kot vodnika.

Cela centralna Azija je že skozi stoletja sanjala o zakladih v izgubljenih grobovih mongolskih Kanov. Notranji svet bokharskih barzarov je smel od najbolj divjih govoric in povesti glede neizmerit bogastev, katere se je razkrilo sedaj. Vse kaže, da je imela cela stvar neko čudno ozažje, kajti carske ruske oblasti so posvarile Spauldinga, da se ne napotila njegova ekspedicija v skot gotovo pogubo. Vse to pa ni nič pomagalo in ekspedicija je odšla.

Na temelju poznejših poizvedovanj ruskih oblasti se je ugotovilo, da se je napotil Spaulding po neki stari karavanski poti, katere se sedaj več ne rabi, ki pa je bilo splošno rabljena med Kitajsko in centralno Azijo v časih mongolskega cesarstva. To je južna pot preko Kašgarja in Kotana ter vodi skozi puščavo Lob Nor in od tam v istočni smeri do Ša Ču in do velikega Kitajskega zidu. Nikakih informacij pa ni bilo mogoče dobiti, če so Spaulding in njegovi možje v resnici dospeli do grobov mongolskih Kanov.

V bazarih Samarkanda, Bokhare in Kašgarja se je govorilo, da se je ekspediciji posrečilo priti do grobišč mongolskih Kanov, da se je tam polastila gotovega dela zakladov ter se nato napotila proti Nepalu, kjer pa je bila uničena do zadnjega moža. Carske ruske oblasti pa so prišle do povsem drugačnega zaključka, — da se našli oni in njegovi možje svoje smrt v divjinah Dapsanga iz rok zasledovalcev.

Brez oziroma na uničenje Spauldinga in njegovih mož pa je gotova ena stvar. Šele od tedaj naprej, ko se je neustrašeni Anglež podal s svojimi ljudmi na skrivnostno ekspedicijo, so se pričeli pojavljati v Nepalu in Indiji Sirdari turkizi in drugi dragoceni kamni iz centralne Azije obenem z deli tartarske zlatarske umetnosti.

Sklepalo se je, da leže grobišča mongolskih cesarjev približno šestdeset do sedemdeset milj severozahodno od meje Kašgarja, na poti iz Jarkanda v Kostan, sredi razoranih gora, ki so bile priče pričetka vseh stvari in kjer je čuti le odmev hudournikov ter kričanje orlov.

Tajnosti centralne Azije so ostale še vedno tajnosti.

Kako se zaslužiti s pijačo.

Navadno se s pitjem samo denar zapravlja. Neki Anglež pa je sedaj s pitjem zaslužil. Na Tirolskem je kupil steklenico vina za 500 avstrijskih kron. Na poti do Švice je vse vino srečno izpil. Ko je prišel v Švico, je prodal prazno steklenico za 50 švicarskih vinarjev, ki jih je zamenjal nato za avstrijske krome ter dobil zanje 700 avstrijskih kron. Izpel je torej vse vino iz steklenice, poleg tega pa se zaslužil 200 avstrijskih kron. Mal primer, kako krivična je dandanašnja valuta.

Genova, mesto pestre preteklosti

Mesto, v katerem se bodo zbrali zastopniki evropskih narodov, je bilo skozi stoletja središče sporov. — Zavezniški ministrski predsednik bi si lahko izbral kak boljši kraj za konferenco "harmonije".

Poroča Edwin D. Haskell.

Se vedno je neke vrste skrivnost, zakaj so si zavezniški ministrski predsedniki izbrali Genovo v Italiji kot pozornico za največjo mednarodno evropsko konferenco, kar se jih je še kdaj vršilo.

Nekateri bojazljivi napovedujejo, da sedaj vnaprej sitnosti in zadrževanje v tem starodavnem italijanskem pristanišču, ko bodo pričeli orientali in zapadnjaki, — boljševiki, Nemci, zavezniki in neutralci dvigati svoje glasove, krog konferenčne mize. Politiki in narodni ekonomski z različnimi idejami bodo navzoči v Genovi. Prišlo bo do spopadov med revolucionarnimi in reakcionarnimi in končno tudi progresivnimi idejami. Na tem mestu bodo italijanski komunisti in socialisti in istotaki italijanska — Ku Klux Klan organizacija, obstoječa iz protisocialističnih fašistov.

Mogoče so si bojazljivi, ki so napovedovali vnaprej bolj zanimive stvari kot pa so ekonomske razprave, ogledali zgodovino mesta Genove. Če se zgodovina povzame, bo napravilo naslednjih par tednov Genovo za eno najbolj zanimivih mest na svetu s stališča nove. V vsakem slučaju pa bo to mesto, katero se bo največkrat omenjalo v svetovnem časopisu. Genova uživa mogoče malo zaživljanja vredni sloves, da je najbolj revolucionarno mesto na svetu.

Genova kot taka ima posebno privlačno silo za Amerikane, — ker je vsakemu šolariku v Ameriki znano, da je bil rojen tam Kristof Kolumb in ker je najmanj devet izmed desetih italijanskih Amerikancev, njihov starišev ali prastarišev odpotovalo iz Genove proti obljubljeni deželi. Genova je poslala več priseljenec v Ameriko, kot katerokoli drugo pristanišče v južni Evropi. Ameriški šolski otroci pa ne vedo, da je prišla Genova svojo bojevitost kariero nekako osemstoletno predno se je znašel Kristof Kolumb v zibelki, to je nekako leta 400 pred Kristom in od tedaj naprej je uživala Genova neprestano sloves bojevitosti.

Genovezi današnjih dni so zelo ponosni na Kristofa Kolumba, stari Genovezi pa so to let nazaj, so bili vse prej kot ponosni na tega človeka. Edina stvar, katero je storil za Genovo, je bila, da je bil odgovoren za par suhih let v zgodovini genovske trgovine. Genova se je morala zahvaliti za svoj obstoj trgovini v Orijentu, to je daljnim iztočnim deželami preko Levanta. Ko pa je prišel Kolumb na dan s svojim jajem in svojo teorijo, so imeli mestni očetje v Genovi prav tako malo pojma o obliki sveta, kot ga ima Wilbur Voliva iz Zion City. Nikdo jim ni mogel ubiti glave da bi bil svet okrogel. — Vsed tega je odnesel Kolumb svojo jajce in svojo teorijo na Španjolsko in Portugalsko. Pot v daljni Orijent je nato vodila preko Južne Afrike in posledice tega je obšutila predvsem Genova. Čas pa ublaži vsa sovraštva in nasprotstva in Genovezi so sedaj resnično ponosni na svojega Kolumba.

Genova si je medtem opomogla iz mrtvila, v katero je padla po razkritjih Kolumba in njegovih naslednikov. Njeno pristanišče je danes prvo pristanišče v Italiji in peto v Evropi, kajti na vrsto priče takoj za Marsijem, čeprav šteje prebivalstvo mesta manj kot 200.000 duš. S stališča burne zgodovine, bi si Iri lahko vzeli Genoveze za vzgled. Če bi se mogla vsa stoletja stisniti skupaj v en dan, bi bila stara Genova brez dvoma globoko zakopana pod trupli onih, ki so padli v njej.

Številni delegatje se bodo izprva ozirali na Genovo z mešanimi čustvi. Nekateri bodo preseščeni od lepote in sijaja mesta, a drugim se bo gabila nesnaga in umazanost, ki sili povsod na dan. Ker se nahaja mesto ob Rivijeri, bodo številni pričakovali tudi krasno podnebje.

Genova je zgrajena v obliki amfiteatra krog pristanišča. Nedaleč od Sredozemskega morja se nahajajo majhni griči, ki se dvigujejo do višine nekako 600 čevljev. Vsi ti griči so nagosto posejani s palačami in brlogi. Za temi griči se dvigajo drugi, še višji

griči in zopet za temi gore, ki segajo polagoma v višine vočnega snega.

Povsem drugače kot Florenca, Milan in Benetke, katere mesta so slovela tako glede svoje trgovine kot glede umetnosti in učenosti, ni Genova nikdar trdila, da je kaj drugega kot priprosto trgovsko mesto, vseučilišče je bilo ustanovljeno v tem mestu šele l. 1812. Občinska knjižnica ima le 40.000 zvezkov in mesto je izza časa starega Rima proizvedlo manj umetnikov in pisateljev kot katerokoli drugo majhno mesto v Lombardiji. Genova je v glavnem zanimiva radi svoje trgovine in svojega ozračja vojne, umorov in intrig.

Izza pradavnih časov, še pred nastopom Rimljanov, je bila Genova sloveča radi svojega pristanišča. Že leta 400 pred Kristom je vršila živahno trgovino z Grki, Kelti in Etruski. Pozneje, kot rimsko mesto, si je znala Genova obdržati svojo lastno ustavo ob času invazije barbarov, a je služila kot postojanka za napade na Hanibala. Pozneje so se počasi frankovski fevdalni lordi nastanili med krajevnim plemstvom ter ustvarili nov element za spore. Genovezi so bili v desetletju zaposleni z bojem proti Saracenom in Arabcem, ki so neprestano napadali ligurske vasi in katerim se je celo posrečilo zavzeti in opleniti Genovo leta 936 po Kristu.

Prvotni Genovezi so prodajali svojo službo vsakemu narodu, ki jih je hotel plačati. Bili so najbolj znani mornarji in berletci onega časa. Ob različnih prilikah so stopili v službo Bizantincev, Hohenstaffov, papežev, francoskih kraljev, Napolja, Sicilije, Aragona in drugih dežel. Od konca Azovskega morja pa do Angleškega kanala so se borile njih ladje v prav toliki meri kot so trgovale ter pridobile Genovi velik ugled in sloves. Ker so bili vsakemu na prodaj in ker je bila domača vlada skrajno nestalna, niso mogli razviti politike smotrene ekspanzije ali razširjenja lastnega ozemlja. To nam tudi pojasnjuje, zakaj ni postala Genova država z velikim bogastvom ter posesti, kot so bile Benetke, čeprav je bila pozicija mesta boljša kot ona Benetk ter je bilo prebivalstvo bolj energično kot ono Benetk.

Vse pa bi šlo dobro, če bi mogla mesto Genova in Pisa izhajati kot zavezniška, kajti obe republiki sta bili enako močni na morju in enako uspešni na trgovskem polju. Sprli pa sta se med seboj radi razdelitve plena, prav kot se sprele balkanske države po prvi balkanski vojni leta 1912 in na isti način, kot je sedaj velik del evropskega nesporazuma pripisovati poskusom, da si razdele nemški plen.

Pisa in Genova sta se borili eno po eno, ko sta rasli, proti Saracenom, a leta 1017 sta se napotili skupaj, da vržeta Saracene iz Sardinije. Dogovor se je glasil, da naj dobi Genova plen, Pisa pa otok kot tak. Genova je izjavila, da ne bo deležna svojega plena v polni meri, dokler ne bo popolnoma oplenila vseh mest na otoku, a Pisa ni hotela, da bi bila prosperiteta njene nove kolonije uničena. Unič se je spor in posledice je bila, da se je polastila Pisa otoka Korzike, leta 1070. Do takrat je bila Korzika posebni varovanec Genove. Oba mesta sta postala sovražnika, a se nista dejansko borila. Nasprotujoči si trgovinski interesi so se bolj netili obstoječe slabo razpoloženje. — Oba mesta sta napadla mohame danece v Afriki kot zavezniška, a Pisa je dobila večji del plena kot pa Genova. Odnosaji med obema so postali vsled tega odločno napeti. To bojevitost razpoloženje e noga mesta proti drugemu je trajala celih 150 let.

Končno pa sta obe republiki sklenili odločiti celo stvar. Brodovja obeh mest sta se sestala v bližini otoka Malorka leta 1284. Pisa je bila popolnoma poražena. Genovezi so storiili to s tem, da so skrili trideset rezervnih ladij za otok, ki so se nato pojavile v kritičnem trenutku. Pisa je bila uničena, a Genova ni imela dosti dobička od svoje zmage, kajti

Benetke so hitro prevzele vse kolonije Pise in večino trgovine tega mesta.

Skozi sto let po porazu Pise sta si bili Benetke in Genova neprestano v lašč. To je bilo izključno le vprašanje trgovskega rivalstva in nadvlade na morju. Kmanu nato so porazile Benetke Genovo v bitki pri Chioggia, leta 1380, a Turki, ki so neprestano napredovali v Aziji in tudi na Balkanu, so odrezali trgovsko pot v Orijent. Ker je bila odrezana od trgovine ter je bilo njeno brodogradništvo, je bila Genova popolnoma paralizirana ter si ni več opomogla.

Poznejša zgodovina Genove ob staja v glavnem iz notranjih bojev in neodvisnosti Genove je napravl konec Napoleon, ki je uničil tudi Benetke kot samostojno državo. Po padcu Napoleona je Dunajski kongres izročil Genovo Pijemontu, kateremu so takrat vladali savojski vojvode in sardinski kralji, ki so postali ožje italijanski kralji. Predno pa je izginila zadnja sled neodvisnosti pomorskega mesta, je Genova še enkrat pokazala svojega upornega duha. Neka angleška armada je morala s silo zavzeti mesto, a ko se je izvedelo, da bo Genova izročena Pijemontu, je prebivalstva masakriralo vse angleške vojake. Ko pa so se pozneje prebivalci mesta bejevali med seboj za kontrolo, so to priliko porabile pijemontske čete ter se vgnezdile v mesto, za stalno.

Tekom stoletja, ki je ravnokar poteklo, so pokazali Genovezi več kot enkrat bojevitost duha. Tekom leta 1917 so bili prvi voditelji v revoluciji, da se napravi konec svetovni vojni. Izgovarjali so se s slabim kruhom, a dobili mesto boljše kruha le preko sod. — Velikanski problem sedanjih gospodarjev Genove v Rimu pa je, kako zadržati upornega duha Genove tekom konference, ki se bo v kratkem pričela.

Zadnji ostanek stare genovske slave je najti v kneževini Monako, kateri vlada še vedno ena izmed slavnih genovskih družin, ona Grimaldijev, kajti princ iz Monaka je direktni potomec te družine.

Mrtva Odesa je pravi simbol Rusije.

Politika in njene posledice predstavljajo mogočno seč med tem pristaniščem in svetovno trgovino.

Ekonomsko mrtvilo, v katero se je pogreznila Rusija in radi katerega tudi največ trpi, je najbolj razvidno v takih pristaniščih kot je Odesa. Prostrano morje je pred vratni tega nekot bogatega mesta, a seč, mogočnejša od vode, ločuje zemljo od nove prosperitete. Ta seč pa obstaja iz politike in posledice politike.

Presta trgovina med državljani Rusije ter zunanji svetom ni sedaj mogoča me posamezniki. Rusi morajo trgovati z inozemci potom inozemskega trgovskega sveta, kateremu načeluje Leonid Krasin, ki se mudi v Londonu. Ta politika pa ovira ravno sedaj trgovinske izgled v Odesi prav tako kot tudi drugod.

V pristanišče Odeso je prišlo preje vsako leto do 700 ladij. Danes pa se oglaš v Odesi le par grških trgovskih ladij iz Carigrada, ki prevažajo moko in sladkor. Tapatam pride kaka angleška ladja, ki razloži tovor premoga, katerega se je plačalo v — Londonu. Ameriške ladje pa razkladajo žit na semena, katere se je nakupilo na isti način.

Krajevni trgovci v Odesi izjavljajo, da ne more biti nobene resnične trgovine z Rusijo, dokler se ne vrže preko krova vseh komunističnih regulacij, dokler se v polni meri ne prizna privatna lastnina, dokler se ne uveljavijo stalnega deparja in dokler se ne oživi produkcije v Rusiji potom inozemskih posojil, danih na dolge roke.

Ti trgovci niso protikomunisti ravno radi politike. Oni hočejo, da bi obdržali komunisti državno silo v svojih rokah, vendar pa hočejo predvsem omogočiti trgovino. Oni pravijo, da so komunisti edini ljudje, ki so možni držati Rusijo skupaj, da bi vsaka nova vlada pomenjala novo revolucijo in s tem tudi nadaljno razdejanje. Prva naloga Rusije in prav posebni meri poljedelske Ukrajine

Benjamin Franklin — oče varčevanja z dnevno lučjo

Varčevanje z dnevno lučjo se smatra splošno za angleški izum, ker se ga je predlagalo in praktično izvajalo v oni deželi že več let predno se ga je uvedlo v Zdr. država. Sedaj pa se je izkazalo, da je to "ameriška iznajdba" starejšega izvora, kajti na to misel je prišel Benjamin Franklin, ko se je mudil v Franciji kot ameriški poslanik. Neki pisec v "L'Intransigent" spominja na dejstvo, da je bilo dne 26. aprila leta 1784 objavljeno v "Journal de Paris" neko pismo tega velikega ameriškega državnika in modrijana, v katerem je obrazložil svoje pojme o varčevanju z dnevno lučjo.

Franklin pripoveduje, kako je prišel neke noči domov krog tretje ure zjutraj ter šel spat, v upanju, da bo deležen dolgega spanja. Kmalu pa ga je zbudil ropot, katerega so delali njegovi sosede v nadstropju nad njim.

Presenečen sem bil, — piše Franklin, — ko sem videl, da je bila moja soba razsvetljena ter sem izprva mislil, da gori najmanj en ducat svetilk. Ko pa sem si zmel oči, sem spoznal, da je moj služabnik pozabil zapreti polkna in da je solnce vzhajalo. Pogledal sem na ure, ki so vse obdoležale, da sem videl, da je šele šest. Ker se mi je zdelo skrajno čudno, da je solnce vzhlo tako zgodaj, sem prišel za almanah ter čital, da bo solnce vzhajalo vsak dan še prej do konca junija.

Tjovje o zn. zdb. izv. g. m. — To je vzbudilo v meni par prav resnih misli. Razmišljal sem.

Od Ivana Groznega do Lenina.

Zgodovinska epizoda iz časov Ivana Groznega je bila ravnokar ponovljena tekom vlade Nikolaja Lenina.

Ob času, ko je evetela republika Nižnji Novgorod, še predno jo je uničil Ivan Grozni, je stal na glavnem trgu mesta zvon, katerega so imenovali meščani "zvon pravice". Vsak državljani, ki je domneval, da se mu je zgodila krivica, je imel pravico zvoniti s tem zvonom, poneti ali podnevi, da pokliče ljudi na pomoč, a smrtna kazen je bila odločena za onega, ki bi zvonil s tem zvonom brez zadostnega vzroka. Neke noči, ko se je oglašil ta zvon, so našli ljudje, ki so prihiteli na lice mesta, pod stolom, kjer je visel ta zvon starega in slepega konja, ki je ves sestradan glodal vrv zvona.

Lastnika uboge živali so obsodili na globo, in od onega časa naprej je moral bolj skrbeti za svojega konja.

Se v istem letu pa je padlo mesto v roke Ivana Groznega, Ivan je poznal povest o tem zvonu ter ga dal prevesti v Moskvo, kjer so ga obesili v zvonik, nosilec njegove ime. Car pa je prisegel, da bo vstal makar iz svojega groba, da drži svojo prisego, če bi kdo zvonil na ta zvon ter zahteval pravico v njegovem imenu. Skozi pet stoletij je zvon molčal. Pred kratkim pa se je oglašil o polnoči.

Rdeče straže so pohitele na lice mesta ter našle izstradanega, slepega starega konja, ki je glodil vrv. Ljudje so poznali legendo o Ivanu Groznem ter bežali vsi prestrašeni z mesta.

je pridelovanje žita. V Odesi se nahajajo še vedno zastopniki kakega pol dueata ameriških, angleških in nemških tvrdk, ki se pečejo s prodajanjem poljedelskega orodja in drugih sličnih potrebščin. V časih pred vojno so prodajali na milijone dolarjev vrednosti poljedelskih strojev. Danes pa so pripravljani pričeti iznova, kakor hitro bodo uveljavljene pravilne in primerne razmere.

Agenti teh tvrdk bi lahko rešili letino tekočega leta v tej žitnici Evrope, če bi bila dovoljena produkcija v Rusiji potom inozemskih posojil, danih na dolge roke.

Kaj takega storiti pa jim ni dovoljeno. Vlada, še dobavi take stroje potom plačila v zlatu in inozemstvu, je prisiljena izročiti stroje neizkušenim farmerjem ali takim ljudem, ki nimajo kapitala. Stroji, kupljeni od vlade v majhnih množinah, pa so bili v gotovih

da bi spal nadaljnih šest ali sedem ur, če bi dotični slučaj ne prikrajšal mojega spanja in da delajo isto številni ljudje vsak dan. Vzemimo, da je v Parizu — 100.000 družin, kojih vsaka porabi pol funta voščenih sveč na uro. Ta poraba bi šla naprej skozi šest mesecev in po sedem ur na dan, kar bi predstavljalo za 100.000 družin v Parizu samem 128.000.000 ur, predstavljajočih 64.050.000 funtov voska, ki stane poprečno 30 sonov funt ali letno izdatek 9.675.000 liber.

Kakšno razkritje in kak prihranek — je vzkliknil Franklin, — če bi se moglo pregovoriti Parizane, da so pokoncu in delajo le ob dnevni luči! Kako pa prepričati jih?

Franklin predlaga nato tri sredstva: Prvič: — Uveljavljenje davka enega lousdorja na vsako okno, ki ima polkna, ki preprečuje vstop solnece luči v sobo, kakor hitro se dvigne solnce na obzorje.

Drugič: — Uveljavljenje postav za zmanjšanje uporabe voške in sveč. Vsaka posamezna družina bi ne smela kupiti na teden več kot en funt sveč, seveda le ob času dolgega dneva.

Tretjič: — Zvonovi vseh cerkva naj bi zvenili ob solnčnem vzhodu in če treba, naj bi se streljalo s kanoni po vseh ulicah, da se odpre oči lenih ljudi, ki se najraje valjajo po plemih.

Sredstva, katere se vporablja v ta namen v modernih časih, so seveda povsem drugačna.

Napoleonov otok je sedaj zapuščen.

Sveta Helena, otok v Atlantskem oceanu, na katerem je zaključil svoje dneve Napoleon I., je sedaj hujše prizadeta kot kdaj izza otvorjenja Sueškega kanala. To je v glavnem pripisovati vedno manj pogostim obiskom ladij. Izjabiljenje lanene industrije, katero se je uvedlo na otoku po vojni s pomočjo vlade, je nadaljni vzrok pomanjkanja prosperitete. Jamestown, glavno mesto tega otoka, je bilo pred štiriindevetimi leti bogato majhno mestce, polno življenja. Sedaj pa so ceste prazne in hiše napol razpadle. Celo po deželi so številne hiše zapuščene, dočim so nekatere že v razvalinah. Kabelska postaja je ena izmed maloštevilnih naprav, ki niso treple izza pričetka vojne. Otok pa še vedno lahko vzdržuje svoj tedenski list po imenu "Guardian".

Prebivalstvo Svete Helene je čudno. Številni priseljenici so prišli na otok po velikem londonskem požaru leta 1666. Nadaljni pa so bili preje sužnji na Madagaskarju. Posledica tega je mešano plemo. Večina moških se peče s mornarstvom.

Podnebje otoka je zelo zdravo, kajti morski vetrovi lajšajo tropično vročino. Pet šestina otoka obstaja danes iz praznih skal, kajti vedno naraščajoče črede koz so uničile skoraj vso vegetacijo.

Cebele ne morejo živeti na tem otoku, in vsled tega je mogoče kultivirati le malo sadežev. Ena izmed posebnosti otoka so veliki morski valovi, ki se dvignejo brez vsakega svařila v mrtvem morju ter ogrožajo ladje, zasidrane v bližini obali.

Otok je tudi prestolnica škofa, katerega škofija obsega otoke Sveta Helena, Ascension in Tristan de Cunha.

Iz dežele "varnosti".

V hišo družine Maračič v Novakolu pri Pazinu v Istri je vdrli kolon oboževalnih razbojnikov, ki so domačega gospodarja ubili na mestu, njegovoga nečaka pa tako težko poškodovali, da je kmalu umrl za ranami. Razbojniki so nato ukradli iz omare 7000 lir in vso oblekno ter izginili v temno noč.

Nesreča v rudniku.

Rudar Ivan Jerošek je delal v karmeljskem rudniku. Ko je pokladil iz svoje luttne v glavni hodnik, je orivozil mimo industrijske vozice in ga pritisnil v obraz tako močno, da mu je strl želuz. Podal se je v bolnico.

delih Rusije nanovo prodani od snorejnikov v namenu, da si kupi za skupičev nekaj kruha.

Ljubezen in domovina.

Povem vam zelo tužno in žalostno povest iz časa bolgarsko-turške vojne, ki se je dogodila v Sofiji, prestolici Bolgarske.

Neka mlada sofijska gospa, Donka M—ova, katere rodbina zavzema v javnem, zlasti pa v vojaškem svetu zelo odlično mesto, se je morala pred petimi leti poročiti proti svoji volji z nekim odličnim častnikom generalnega štaba, stotnikom V., elegantnim in lepim mladeničem, odličnim rodom ljubom, kateremu so prekovali sijajno bodočnost, katerega pa ni ljubila.

Donka se je, dasiravno je bila Bolgarka, še kot deklica strastno in globoko zaljubila v nekega lepega turškega nizamskega častnika, ki je bil tedaj vojni atašee v Sofiji in je tudi tedaj zasnel roko mlade deklice, oprisegajoč na koran, da ne bo imel nikdar druge žene.

Toda cela dekličina rodbina je energično izjavila, da je ta zveza nemogoča. Odlično mesto, ki ga je zavzemal dekličin oče v bolgarski armadi, je bilo zapreka, da izvoli za soprogo svoji hčerki Turka, a še manj Turka, ki je turški častnik. Poleg tega pa se je prav tisti čas začela pojavljati nesloga med obema narodnostima. Pričakovati je bilo že tedaj, da pride dan, ko udarita naroda drug na drugega.

Turški častnik se je navidezno vdal usodi. Vrnil se je zopet domov v Turčijo in dekle je po enoletnem vzdihovanju in joku pristala na poroko s stotnikom V. in se poročila z njim. Imela je tudi sinčka iz tega zakona.

Nekega dne pa je bilo v časopisu čitati vest, ki je vznemirila obe rodbini. Turški atašee se je v posebni misli vračal v Sofijo. Bil je tedaj major. V Sofiji se je predstavil stotniku V. in bil je tako prisrčen in ljubezniv z možem, ter tako spoštljivo korekten na pram svoji ljubici, da je pred vladala med obema tekmoceca. Častnika, Turka in Bolgar, sta si postala najboljša prijatelja.

Toda ono, čemur se ni bilo moglo izogniti, se je vendar zgodilo.

Pri turškem častniku in Donki je stara ljubezen — pogašeni ogenj in gomila pepela — zopet vzplamtel z vse silo. Mlada žena je pozabila vse, moža, otroka, svojo okolico.

Vdala se je vsa svoji stari ljubezni in ni se niti bala pokazati se v javnosti s turškim častnikom, ki se je v ostalem izogibal vsake famelijarnosti z njo in trudil se je z vsemi močmi, da bi je javno ne kompromitiral.

Nekega dne je bil zopet poklican v Carigrad. Preživel je osem dni ob litoriju in potem zopet prišel v Sofijo. Bil je ves v skrbeh in mračen. V nekem takem trenutku velike žalosti je zaupal mladi ženi, da so mu njegovi šefi našli, da naj čim več in čimprej more priložiti važnih dokumentov o bolgarski mobilizaciji.

— Če se mi ne posreči to podjetje, za katero je ta moja poslanstva misija samo izgovor, me odpokličejo in mi za kazen izročijo poveljništvo nad kakim polkom v Albaniji ali Anatoliji, bogve kako daleč oddal. Ločiti se bova morala za večno. Ali hočete, da se odpovem službi in odpodajeva skupaj kamorkoli v inozemstvu?

— Vi niste bogati, je odgovorila mlada žena. — Živeti bi morala tamkaj bedno, ker tudi jaz ne morem od svojih pričakovanih ničesar. Počakajte malo!

— Kaj mi hočete povedati? — Nič... Počakajte malo!

Nekoliko dni pozneje je prišla Donka skrivaj v Turško stanovanje ter mu je izročila sveženj papirjev.

— To sem vzela za vas pri svojem očetju in iz pisarne svojega soproga. Prečitajte jih, fotografirajte jih in jih potem vrnite meni.

Turški častnik je ostrmel in nato začel prelistavati papirje. To so bili dokumenti prve vrste.

— Nesite nazaj te papirje, ji je rekel pridano, — jaz nisem videl ničesar... Ko bi se izvedelo, kaj ste napravila! Nesrečnica, ali ne veste, da je to zločin veleizdaje in da se ta zločin kaznuje s smrtjo?

— Kaj me briga, je odgovorila mlada žena. — Jaz vas ljubim. Moja domovina me je enkrat že ločila od vas ona je napravila me ne grešno soprogo, uporno hčer,

slabo mater... Kaj me briga domovina! Jaz je ne ljubim, jaz ljubim vas! Da vas ohranim zase, se odrečem svoji rodbini, svojega otroka, svoje domovine in svojega boga.

— Prepričan!... Taka žrtev! — Molči! Jaz te ljubim. Vzemite in prečitajte!

Šest tednov je prinašala nesrečnica turškemu častniku vse, kar je mogla. Potem pa se je poističeni horizont, namesto da bi se bil razjasnil, strahovito zmrčal in pokrnil z nevarnimi oblaki... Nekega dne so ob obali Jadranskega morja zagrmeli črnogorski topovi.

To je bila vojna.

Obupana ljubica sta rekla drug drugemu "Zbogom" in sta se poslovila.

— Mi zavzamemo v desetih tednih Sofijo in tedaj postanete moja žena! —

Toda vojna usoda se je že prvi dan izrekla v korist Bolgarom... Turki, demoralizirani, razbiti, so bežali pred hajneti bolgarskih vojakov.

V kraju Mustafa Paša so nekega dne ujeli nekega turškega artiljerijskega častnika, mladega polkovnika, v katerem so takoj spoznali bivšega atašeeja v Sofiji.

V prtljaji, ki je bila zaplenjena z njim vred, so našli tudi sliko njegove ljubice, papirje, med njimi tudi neko kopijo v bolgarskem in turškem jeziku, ki je bila popolnoma natančen posnetek nekega zelo važnega dokumenta.

Konec te povesti se more povedati v par besedah:

Mlada žena je bila obtožena veleizdaje. Izročili so jo vojnemu sodišču in obsodili na smrt. Ista usoda je zadela tudi turškega oficirja. Obe mlade žene si je kroglo poglaval v glavo. Soprogi, ki je imel neko vrsto poveljništvo, tudi ni hotel preživeti sramote in se je pri napadu na Lozengrad tako izpostavil sovražnikovim strelom, da je poginil. Mati je zblaznela in je morala v blazinico.

Donka V—ova pa počiva v hladnem grobu, v predelu za zločince, z dvajsetimi krogliami v prsih.

Dobra stran ničvredne evropske valute.

Z Dunaja poročajo o značilnem slučaju v zvezi z izpremembamami na denarnem trgu, ki so bile posledice vojne ter njenega slabega izida, v kolikor je pri tem prizadeta Avstrija.

Gospodinja Klara Drexler, ena izmed lepotic, prejšnjega pomnega cesarskega mesta in gospod Karol Buchbinder, upravitelj neke avstrijske zavarovalne družbe, sta se zaročila na Veliko noč leta 1914. Nežno sta ljubila drug drugega in družini obeh sta primeroma proslavili ta dogodek. Sklenjeno je bilo, da se bo vršila poroka mladega para dne 4. avgusta istega leta.

Gospodinja Klara in gospod Karol sta začela nato premišljati, kako bi opremila svoje bodoče zakonsko gnezdo.

— Jaz vama bom opremil vse, — je rekel upravitelj neke velike prodajalne, — in prav nič se vama ni treba brigati za nobeno stvar.

Kot rečeno, tako storjeno.

Dne 20. junija je bilo stanovanje opremljeno. Srebrnina je bila na svojem mestu, in ravno tako rudi prti, brisače, steklo in sploh vse, kar spada k rednemu gospodinjstvu.

Nato pa je izbruhnila vojna. Poroka se ni mogla vršiti. Karol je padel v boju meseca septembra. Velika prodajalna, ki je opremlila stanovanje, je morala zapreti svoja vrata.

Klara, ki je družina je bila uničena, je ležko jokala. Kljub temu pa je obdržala pohištvo. Potekel je teden in predložilo se ji je račun. — 80.000 kron — obnem s pretirno, da bo tožena, če ne plača.

— Plačati hočem, — je rekla. Prodala je mizo, šest posteljnih rjuh, štiri namizne prte s žipkami in še par drugih drobnarij za 80.000 kron.

Vse drugo pohištvo ji je ostalo in dobila je saldar račun.

Splošna uporaba brezžičnega tete fona.

Razen kinematografa se najbrže ni nobena iznajdba tako hitro posplošila kot se je brezžični telefon. Za dvesto ali tristo dolarjev si človek že lahko nabavi popoln aparat. Slika nam kaže Newyorčanko, ki sedeč na oknu, posluša s pomočjo brezžičnega telefona koncert, ki se vrši v oddaljenosti več milj.

Priseljevanje v Ameriko.

Nepismenost.

(Jugoslovanski oddelek F. L. I. S. New York.) — Da se priseljenec dovoli vstop v Združene države, se zahteva od njega, da zna čitati tiskano besilo v določenem jeziku. Po dolgih letih prevozanja in kontroverzij v kongresu in javnosti je bil takozvani "Literary Test" (izkušnja o pismenosti) vključen v sedanji priseljeniški zakon od 5. februarja 1917. Po določbah tega zakona se pripravlja vstop v Združene države vsem inozemcem, ki so čez 16 let stari, ako ne znajo čitati angleščine ali katerekoli drugega jezika ali narečja.

Le sledeče osebe v starosti čez 16 let so izvzete in smejo priti v Združene države, tudi ako so nepismene:

- 1.) Inozemci, ki radi telesne hiše niso v stanu čitati;
- 2.) Vsak pripustljiv ali zakonito pripuščen inozemec ali državljani Združenih držav sme pripeljati ali poklicati sem svojega očeta ali starega očeta, ako sta preokročila 55. leto starosti, svojo ženo, mater ali staro mater ali svojo neporočeno ali ovdovelo hčer. Ako ni drugih ovir proti njihovi popustljivosti, smejo ti srodniki priti, tudi ako so nepismeni.
- 3.) Inozemci, ki prihajajo v Združene države, da utecajo verskemu preganjanju v deželi, kjer so bili zadnjič nastanjeni.
- 4.) Inozemci, zakonito pripuščeni v Združene države, ki so se po petletnem bivanju v Združenih državah podali v inozemstvo, ako se vrnejo tekom šestih mesecev po svojem odhodu.
- 5.) Inozemci, ki so le na potu preko Združenih držav, ali pa oni zakonito pripuščeni inozemci, ki se kasneje podajo iz enega v drugo Združenih držav preko sedanjega inozemskega teritorija.
- 6.) Razstavitelji in uradniki na razstavah, odobrenih po kongresu.

Nepismen brat, prihajajoč k sestri, ožroma bratu, ki stanuje v Združenih državah ali je celo državljani, ni — kakor mnogi napočeno mislijo — izvzet od zahtev pismenosti, marveč je izključen, ako ne zna čitati.

Izpit v čitanju obstoja v tem, da se inozemec predloži kos papirja, na katerem je tiskanih ne manj kot 30 in ne več kot 40 besed v jako čitljivem tekstu in v onem jeziku ali narečju, ki ga inozemec sam navede. Od ljudi, prihajajočih z istim parnikom, — dobi vsak drugačen papir s tiskanimi besedami. Ako naveden način izkušnje ni umesten, smejo priseljeniški nadzorniki rabiti tiskovine posebne vrste, v katerih se zahteva od čitalec, naj stori to ali ono. Federalno okrožno sodišče v New Yorku je nedavno brez sodilo, da mehanično čitanje brez razumevanja prečitane besila, ni zadosten izpit o pismenosti v zmislu zakona.

Močno steklo nove vrste.

Česki inženir, Václav Horák je izumil novo vrsto stekla, ki si čer ni neobdobju, a je vendar najbolj trdno steklo, kar se jih je še dozdaj proizvedlo. Dr. Horák je preživel 12 let pri proizvajanju tega trdnega stekla ali pravzaprav sedemdeset let, če hočemo biti natančni, in zadnjih dvanajst mesecev je v družbi svojih prijateljev in sodelavcev porabil za to, da stekla zdrobiti to steklo.

Novo steklo se imenuje Sillex in tekom svojih zadnjih poskusov ki so se vršili v Pragi pred večjim številom praških inženirjev je vzel dr. Horák voljo palca iz tega stekla ter zabil z njo več žlebov v lesen blod. Če vržete črno, napravljeno iz tega stekla, na tla, bo odskočila nepoškodovana, a nikakih jamstev se ne daje za tla. Tekom preizkusnih štadijev so se delavci v Savazu napravali, kjer se izdeluje to steklo igrali ter si navdili football kroglo, napravljeno iz tega stekla in koncem igre je prišla ta krogla ponavadi manj poškodovana kot pa so bili oni, ki so igrali z njo.

Če se bo to steklo v resnici obneslo, o čemer je komaj mogoče dvomiti, bo lahko česka steklarska industrija konkurirala z vsemi drugimi steklarskimi napravami, tudi onimi v Združenih državah.

ROJAKI, NAJČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH.

Hudič in ameriški dolarji.

Pred več leti se je neki kmet iz bližine Lvova v Galiciji izselil v Ameriko. Pred kratkim pa se je vrnil v svojo vas, z žepi polnimi ameriških dolarjev. Odpeljal se je v Lvov, da zamenja tam dolarje za poljske marke. Njegov odhod je postal znan v vasi in še v isti noči je nekdo potkal na vrata njegove hiše. Njegova žena je odprla vrata ter skočila nazaj vsa preplašena. Na pragu je stal sam hudič, ves kosmat, z žarečimi očmi in od njega je prihajal smrad po žveplu. Potisnil je kmetico v sobo, zaprl vrata, pričel rožljati z verigami ter tuliti prav po peklensko. Končno pa je rekel, kaj da hoče. Zapretel je kmetici z vsemi peklenskimi mukami, če mu takoj ne izroči vsega denarja, katerega je bil prinesel njen mož iz Amerike.

Ženska je slovesno prisegala, da je odnesel mož vsa denarja s seboj v Lvov, da ga tam izmenja. Nato pa je preiskal "hudič" vse skrinje in omare, ker ni našel ničesar, je rekel, da se bo vrnil prihodnjega dne, ko bo prišel njen mož nazaj. Zabičal pa ji je, da ne sme živiti duši ničesar črniti o njegovem obisku, ker jo bo drugače takoj odvedel s seboj v pekel. Ženska je vsa tresoča pričakovala jutranje zore. Zjutraj pa je prišel slučajno v hišo neki orožnik. Našel je žensko v stanju terorja in po dolgem prigovarjanju se mu je posrečilo izvabiti iz nje povest o nočnem obisku. Orožnik ji je obljubil svojo pomoč. Skril ga je v sobi. Ob polnoči je zopet nekdo potkal na vrata. V tem slučaju pa je orožnik odprl vrata ter potegnil masko z obraza hudiča. Skočil je nazaj ves preplašen, kajti pred njim je stal vaški sodnik, ki se je hotel na ta način na hiter in lahek način polastiti dolarjev. Orožnik je izročil svojega predpostavljeneja okrožnemu sodišču.

Zanimivosti iz francoske zbornice.

Ob priliki debate o novem zakonskem predlogu glede vojaških novincev, je izjavil poslanec Benazet, da finančni položaj Francije ne dovoljuje osemnajstmesečne vojaške službe. Enoletna službena doba popolnoma zadostuje v sedanjih razmerah. Nemčija bi mogla danes v danih razmerah mobilizirati vojsko, ki bi bila skoraj tako močna, kakor je bila nemška vojska leta 1914. Nemčija je tako organizirana, da bi mogla napovedati vojno brez vsake rezerve. Poslanec Benazet je končal svoj govor z vprašanjem: Kaj bi mogla storiti naša vojska, tudi če bi pričela ofenzivo v državi, kjer je šestdeset milijonov tako dobro organiziranih prebivalcev? Nato je govoril Fabry, ki je rekel, da je francoska okupacija Rena sredstvo, ki bi zelo otežilo nemško mobilizacijo, nakar je govoril zopet Benazet, ki je obširno razpravljal o močnih nemških organizacijah. Demokrasko-republikanski poslanec Ossola je izjavil, da se razvijajo iz bojišča vedno večja tovarniška podjetja, kjer ne delajo toliko vojaki. Kakor pa stroji. Zato se čudi, da potrebuje vlada kar 32 divizij. Fabry je nato povdaril, da namerna vojna komisija s svojim načrtom pospešiti nemško razorožitev. Francija potrebuje 32 divizij, da more v slučaju nemškega napada postaviti napram Nemčiji dovolj vojaštva. Nemčija ima še vedno nad 250.000 vojakov v službi. Francija nikakor ne more dopustiti nujenja, da je francoska zmagala na korist Nemčije.

MINISTRSKI PREDSEDNIK SASKATCHEWANA ODSTOPI.

Regina, Sask., 4. aprila. — Ministrski predsednik Martin je izročil večraj svojo resignacijo v roke nadomestnojočega gubernija Newlandsa.

Idealist.

Humoreska. Spisal Milan Pugalj

Pavel Salamon se je nedavno reče nagajivo igralka in se veselo tega neskončno zaljublil v neko igralko. Lepa in mlada je in očarljiva in sploh resnično vredna vseh takih izrazov, ki so se rabili, igralko v vežo. Prijatelj Salamon se rabijo in se bodo kdaj rabili na tem svetu v opisovanje vsestranske ženske slave.

Seznanil se je z njo pismeno. Ko ji je pisal prvič, je govoril o sami ljubezni in je pozabil pripisati spodaj k svojemu imenu tudi svoj stan. Dobil je kmalu kratek poziv, naj to izpolni. Drugo pismo je bilo takoj daljše in prijaznejše, in tretje je bilo že tako odkritosrečno, da je bil gospod Salamon od same odkritosrečnosti ves vznemirjen in razmamljen. Ko sva se srečala v mraku, ni je pal okoli vrata in me hotel poljubiti.

"Daj mir!" sem ga zapodil. "Strela zaljubljen!" "Ona mi je pisala, da se hoče z mano sniti!" je pripovedoval. "Hoče se, hoče! Čakaj, preberem ti, stopi sem — pod svetilko!"

Sredi gneče me je vlekla za rokav k bližnjemu kandelabru, prišel je iz žepa pismo in čital: "Ker ni tako dopisovanje in vzbujanje čutov vse skupaj nič, Vas prosim, da bi mi povedali, kdaj ste doma, da Vas obiščem. Če je Vam ljubše, da bi se sešla v mojem stanovanju, tudi lahko pride-te vsako jutro od 8. do 10. Kje stanujem, že tako veste..."

Salamon je bil ves rdeč v glavo, ko je čital, besede je izgovarjal, kakor bi jih vedno deloma požiral, ko je končal, se je obrnil name tako, kakor bi bil jaz tista njegova igralka.

Zganil sem z ramama in mu svetloval naj gre k njej, ali pa naj ji piše, da pride ona k njemu. Kakor mu je pač ugodneje.

"A", je jecal, "e — no — vi-diš, prvič ne bi bil rad sam z njo, ne bi bil. Poprej bi se rad malo nanjo navadil, v družbi najrajši. Mislim, da bi jo povabil na izprehod in ti bi šel z nama."

Jaz ne maram takih izprehodov. Nesorazmerna števila v mešanih družbah sploh ne veljajo. Zdaj je tam eden preveč, zdaj je tukaj zopet ena popolnoma nepotrebna; prave zabave ni nikoli. No, prijatelj Salamonu nisem hotel odneči. Sli smo torej.

V nedeljo popoldne smo se sestali na tem in na tem trgu in od tam smo se pomikali počasi in zmerno v mestno okolico. Dan je bil lep.

Gospod Salamon je imel tisti dan slab dar govora božjega. Vedno se je zdelo, da hoče nekaj povedati, pa se je vedno samo zaletaval. S predmeta na predmet je skakal kakor kak avstralski ken-gurn. Oglašal se je, kakor bi se mu nekje znotraj nekaj sprožilo, je zopet ves nenadoma običalo kakor v kakem pohabljenem stroju.

Igralka je bila spretnješa. Beseda ji je tekla kakor iskrece vino, smeh ji je vznemel neprestano, podogovate oči so se vedno ozile v prijetnem veselju, na licih so se pojavljale vsaki hip prav prijudne jame in zobe so se svetili v solnce, kakor pravi biseri iz dna morja! Prijateljevi nestrpnosti se torej spričo ljubezni in zadržljivosti ni bilo treba toliko čuditi. Saj še jaz, ki sem oče peterih otrok — Bog nas varuj! —

"Ali sta že bila gospoda v Pragi, v stostotpi, v zlati?" zgloli igralka. "To je škoda, ker nista bila. Dva tako prijetna, blaga in izobražena gospoda, kakor vidva, bi si pač morala ogledati Prago. Vesta kaj: pojdiva z mano! O praznikih se peljem tja, pa vaju vzamem s seboj! O — jaz ne bom nič nadležna!" In takoj zapoje z rahlim in zvonkim glasom menda po "Dolarski princezi":

"V hotelu ločene tri sobe — o, vsak bo zase čisto sam!" Pridemo do gostilne, in jaz odkritosrečno priznam, da sem lačen. Gospod Salamon me slihi in je skoraž v zadregi. Kot idealistu se mu ne zdi umestno, da je človek v ženski družbi lačen.

"Jaz sem žejna!" se oglasi igralka.

"Tam je studenček!" pokaže gospod Salamon dalje tja proti oddaljeni hosti. "Jaz vem zanj. Sredi drevja izvira izpod maha. Jako poetično je!"

"Kdo bo pil vodo!" ga zavr-nem jaz.

"Taka poezija je bolj za oči!"

"Ni za zlodec!" odločim že tik gostilniškega praga in spustim igralko v vežo. Prijatelj Salamon si je naročil brizgance, jaz sem pil rumeno vino, igralka je naročila vrček piva. Slo je za to, kaj bi jedli. Gospod Salamon je trdil, da on malo je, samo trikrat na dan in večkrat tudi samo po dvakrat. Jaz sem povedal, da jem po večkrat, igralka je bila odkritosrečna in je priznala, da je vsaj šestkrat na dan in včasih tudi sedemkrat. Kadar spremenim zrak, tedaj dobi grozovit tek.

Gospod Salamon je bil ves rdeč zavoljo takih besed. Presedal se je, kakor bi ne mogel samemu sebi najti mesta.

"Prinesite mi kranjsko klobaso! Celo!" sem slovesno naročil. Salamon me je pokaral s pogledom, gospodična igralka je pri-ljudno vzdihnila in pokoketirala z obema: z gospodom Salamonom in z menoj.

"Se eno prinesite za gospodič-no!" sem naročil in ji postregel. "Zelja tudi!" je dodala ona.

Ko sva pričela jesti, je bil gospod Salamon silovito zaripel, ko sva pojedla, je bil bled kakor prti. "Nazaj grede je zaostajal za nama, da sva ga na vsakih dvanajset korakov čakala in klicala.

Nazadnje sva nanj popolnoma pozabila. Sli sva in prišla sama v mesto. Jaz, ki imam petero — Bog nas varuj! —

"Kakšen si pa bil, kako te bo pa marala? Ti si bebast!" sem ga zmerjal, ko je odšlo dekle zopet domov.

"Saj je vseeno!" je odgovarjal slabovoljno gospod Salamon. "Ne bi je mogel gledati, ne bi je mogel preuassati! Šestkrat na dan — celo sedemkrat, na sprehodu je kakor drvar... Ali je to ženska, vprašam te, ali more človek tako žensko ljubiti!"

JJaz sem mu ponovil svoje pre-pričanje.

"Dragi prijatelj Salamon, ti si bebast!"

Saj še jaz, prosim vas, ki imam petero otrok, saj bi še jaz skoro — Bog nas varuj!

JJaz sem mu ponovil svoje pre-pričanje.

"Dragi prijatelj Salamon, ti si bebast!"

Saj še jaz, prosim vas, ki imam petero otrok, saj bi še jaz skoro — Bog nas varuj!

Izpred ljubljanske porote.

Dne 1. marca se je prvi zagovarjal Alojzij Avbelj zaradi hudodelstva tatvine. Obtožene je bil zaradi tatvine že petkrat predkaznovan. Leta 1920 je bil od porotnega sodišča kaznovan na pet let težke ječe, kot jetnik pa je pobegnil iz zapora in šel v Julijsko Benečijo, kjer se je preživljal, kakor pravi, z denarjem svojih prijateljev. Kmalu pa se je zopet vrnil domov in v noči od 20. na 21. aprila prišel na stanovanje svojih staršev, kjer je ukradel svoji sestri, ki je glodaliska blagajničarka, v času, ko nobenega ni bilo doma, 72.000 kron, ki so bile last narodnega gledališča v Ljubljani. Po izvršenem dejanju je zopet pobegnil v Trst. Starši so takoj snili svojega sina in mati mu je sledila v Trst in ga dala aretirati. Pri njem so našli še 4312 lir ter 30.000 dinarjev. Obtožene svoje dejanje priznava, pravi pa, da ni imel namena krajsi, ker ni mogel vedeti, da ima sestra doma toliko denarja. Skodo v gledališču je poravnal administrativni ravnatelj gledališča Marij Rus, ki je bil za časa tatvine uradno na potovanju v Beogradu. Marija Avbelj, sestra obtožena, se je pričevanju Odpovedala. Senat je stavil porotnikom glavno vprašanje glede hudodelstva tatvine iz zaklenjenega prostora v znesku nad 40.000 K. Predlog zagovornika dr. Brejca, da se stavi kot dodatno vprašanje, je-li obtožene izvršil svoje dejanje v času, ko je živel s sestro v skupnem gospodinjstvu, je bil odklonjen. Porotniki so soglasno potrdili glavno vprašanje glede hudodelstva tatvine, toda iz nezaklenjenega prostora. Senat je obtožena obsodil na 3 leta težke ječe, poostrene s postom in trdim ležiščem vsakega četrtleta.

Tajna obravnava proti Josipu Hafnerju zaradi hudodelstva posilstva je bila vsled pomanjkanja priči preložena.

Požigalec.

FRANCOSKI DETEKTIVSKI ROMAN.

Epikal Emile Gaboria.

Za "Glas Naroda" prevel G. F.

81

(Nadaljevanje.)

Žak de Boaskoran je bil genjen do skrajnih globin svojega srca in lotila se ga je neke vrste ekstaza, ki mu ni dovoljevala, da bi še nadalje ohranil svojo masko brezstrastne brezbrčnosti. Ali je bil še kaj kak človek na svetu, ki bi mogel sprejeti kak bolj slavn dokaz ljubezni in posvečenja? In od kakke ženske! Od mlade deklice, ki je združevala v sebi vse lastnosti, kojih vsaka posameznica bi napravila druge ponosne, — inteligenco in gracio, visoki rod in bogastvo, lepoto in angeljsko čistost.

In ona se ni obojevala kot bi se kaka druga. Ona ni mislila na to, da bi zahtevala jamstva, predno je dovolila prvo uslugo. Ona ni napravila znamenj, in dvostročno in hinavščina ni bila njena čednost. Udala se je popolnoma, brez vsakega pridržka.

In vse to se je zgodilo v trenutku, ko je Žak videl, kako se je podrla slehna stvar krog njega, ko je bil na robu skrajnega obupa. Tedaj mu je prišla ta sreča, ta velika in nepričakovana sreča, ki je skoro zlomila njegovo srce.

Za trenutek se ni mogel premakniti, ni mogel misliti.

Naenkrat pa je potegnil svojo zaročenko k sebi, jo pritisnil na srce, pokril njene lase s tisoč poljubi ter vzkliknil:

— Jaz te blagoslovim, moje sree. Blagosloviljam te, moja ljubljena. Nič več ne bom žaloval. Naj se zgodi kar hoče, jaz sem imel svoj delež nebeške sree.

Ona misli, da je privolil v načrt. Trepetaje kot ptica v roki otroka se je umaknila, se ozrla v Žaka z nezrečo ljubeznijo in neznostjo ter rekla:

— Določiva dan.
— Kakšen dan?
— Dan za tvoj beg.

— Te besede so spravile Žaka nazaj k razumevanju strašnega položaja, v katerem se je nahajal. Plaval je po nebeških višinah sree in naenkrat je padel zopet nazaj v grdo blato realnosti. Njegovo lice, preje osvetljeno od nebeške sree, je postalo v trenutku zpet temno in rekel je hriplavo:

— Te sanje so preveč lepe, da bi se jih moglo udeležiti.
— Kaj praviš? — je zajecala ona.
— Jaz ne morem, ne smem pobegniti.
— Ti ne zavračaš, Žak?
On ni ničesar odgovoril.

— Ti me zavračaš, ko ti vendar prisegam, da se ti bom pridružil ter delila izgnanost s teboj? Ali dvomiš o moji besedi? Ali se bojiš, da me bo stari oče pridržal tukaj kljub moji volji?

Vspričo tega zapeljivega glasu je Žak čutil, kako ga zapuščajo njegova energija in kako se ruši njegova trdna volja.

— Prosim te, Dionizija, — je rekel, — ne sili dalje in ne oropaj me mojega poznanja.

Ona je očividno trpela agonijo. Njene oči so blestele in njene suhe ustnice so se tresle:

— Ti pojdeš torej pred sodišče? — je vprašala.
— Da.
— In če te obsodijo?
— Vem, da se te lahko zgodi.
— Torej blaženi, — je vzkliknila mlada deklica.

V svojem obupu je vila roki in nato so ji prišle preko ustnice besede, skoro nezavestno:

— Veliki Bog, je rekla, — navdahnjeni me. Kako naj ga vkleinim? Kaj naj rečem? Radi mene, če ne za radi tebe, te prosim, da pobegni. Izogni se boš sramoti ter si zagotovi prostost. Ali te ne more ganiti nobena stvar? Kaj hočeš? Ali naj padem pred te na kolena?

In resnično je padla preden na kolena.

— Beži, — je napovedala, — prosim te, beži.

Kot vsi resnično energični ljudje se je Žak obvladal ravno radi tega klasesa gibanja. Zbral je svoje razdivjane misli, dvignil Dionizijo ter jo ponesel, skoro nezavestno, na surovo obtesano klop. Tam je pokleknil poleg nje, jo prijel za roki ter rekel:

— Dionizija, za božjo voljo te prosim, obvladaj se in poslušaj. Jaz sem nedolžen. Pobegniti pa bi pomenjalo priznati, da sem kriv.

— In kaj za to?

— Ali misliš, da bo moj beg ustavil sodniško postopanje? Nikakor. Spoznati bi me krivim brez odpora. Očečašen bi bil za vedno.

— In kaj za to?

Čutil je, da je ne bodo taki argumenti nikdar spravili nazaj k pameti. Dvignil se je s trdnim glasom:

— Hočem ti povedati nekaj, česar ti ne veš. Zbežati bi bilo lahko, to priznavam. Mislim kot ti, da bi lahko prišla v Anglijo ter celo vzela tam lažjo, namenjeno v Ameriko. Kaj pa potem? Kabel je hitrejši kot najboljši hitri parnik in ko bi se izkreal na ameriški obali, bi brez dvoma čakali name policijski agenti s povelji, da me aretirajo. Vzemimo pa celo, da sem se izognil prvi nevarnosti. Ali res misliš, da je najti na celim tem svetu pribežališče za požigalec in morilec? Nobenega ni. Celotno skrajnih mejah civilizacije bi še vedno zadel na policijske agente in vojakke, ki bi me izročili moji vladli. Če bi bil sari, bi mogel ušel vsem tem nevarnostim. Nikdar pa bi ne bil uspešen, če bi imel polje gube tebe, starega očeta in obe tvoji teti.

Na Dionizijo so napravili velik utis ti ugovori, o katerih se ji ni niti sanjalo prej. Ničesar ni rekla.

— Vzemimo pa, da bi se izognili vsem tem nevarnostim. Kakšno življenje bi bilo to? Ali vsaj, kaj bi pomenjalo skrivati se ter bežati brez prestatka? Izogibati se pogledom vsakega tučja ter se tresti noč in dan ob misli na zakrčje? Z menoj bi bila tvoja ekstenziona ona ženskih banditov, katere preganjanja policija noč in dan. Ti moraš vedeti da je tako življenje neznosno in da ga ne morejo prenesti niti zakrčeni zločinci, ki so se rajše izročili oblastim za par ur mirnega spanja.

Dve veliki solzi sta potekli po licih mlade deklice. Mrmrala je:

— Mogoče imaš prav, Žak. Kaj pa, če te bodo obsodili?

— No, storil sem vsak svojo dolžnost. Naj bo razsodba taka ali taka, mene ne bo premagala. Če umrjem, predno se mi posreči dokazati svojo nedolžnost, bom zapustil tebi, Dionizija, tvojim sorodnikom in mojim prijateljem boj za očistitev moje časti.

Ona je znala ceniti taka čustva.

— Nisem imela prav, Žak, — je rekla ter mu ponudila svojo roko. — Oprosti mi.

Dvignila se je ter hotela po par trenutkih obojevaljanja zapustiti sobo, ko jo je zadržal Žak:

— Jaz nečem pobegniti. Ali pa bi mi preskrbeli ljudje, ki so se zavzeli za moj beg, par ur prostosti izven ječe?

— Mislim, da, — je odvrnila mlada deklica, — in če hočeš to, uredim vse potrebno.

— Dobro, — je mogoče moje zadnje upanje.

S temi besedami sta se ločila, potem ko sta si obljubila, da se vidita v par dneh.

Dionizija je našla ubogo teto zelo izmučeno od dolgega čakanja. Odšli sta hitro domov.

— Kako blede si, — je vzkliknil stari Šandore, ko je zagledal svojo unukinjo. — In kako rdeče so tvoje oči. — Kaj se je zgodilo?

Dionizija mu je povedala vse. Starega gospoda pa je zabeležilo prav do mozga, ko je našel, da je bilo le od Žaka odvisno, če bi hotel odvesti Dionizijo. On pa ni tega storil.

— Poštenjak je, — je rekel.

Nato pa je pritisnil svoji ustnici na čelo Dionizije ter dostavil:

— In ti ga ljubiš bolj kot ledaj preje?

— Da, — je odvrnila ona. — Ali ni sedaj bolj nesrečen kot kdaj prej?

(Dalje prihodnjič.)

Zbašnikove "Pesmi".

"Tiskovna zadruga" v Ljubljani je storila jako hvalevredno prostovoljno delo, ki je v lični opremi in vseskozi neoporečni izdaji založila izbrane pesnitve jako nadarjenega, a žalibog po vojni nam izgubljenega mladega lirskega pesnika Franca Zbašnika. Franca Zbašnik je bil rojen 19. novembra 1897 v Dolenji vasi pri Ribnici kot sin kot sin kmetskih staršev. Oče je moral par mesecev po Francetovem rojstvu v Ameriko za krahom in se je vrnil šele čez deset let. Tako je bil deček v svoji detinski dobi brez očeta. Že to mu je položilo kal ožonosti v dušo, ki preveča vse, tudi najvedrejšje njegove pesmi. Usoda mu tudi pozneje ni bila mila. Čeprav najboljši učence, je il na ljubljanski državni gimnaziji zaradi neke pesmi v "Mi gremo naprej", nekšnem dijaškem listu, preganjan in izključen. Žalosten pečat tedanjih srednješkolskih razmer! Pozneje je bil sprejet nazaj, je l. 1917, z odliko maturiral in je moral k vojakom. Istega leta je moral na bojišče, kjer ni bil dolgo. V ranem jutru dne 15. junija 1918 mu je ob vnožju Monte di val Bella sovražna granata vzela mladost in življenje. Pokopali so ga v soteski Freuzella daleč od domovine. Fr. Zbašnik je lirska narava. Pri svojih mladih letih seveda še ni mogel v razvoju do vrha, vendar so med njegovimi verzji tudi krasne pesmi:

Tam med drevjem, med zelenim sami beli dvori,

med pšenico-zlatolico črni so razori...

Jaz pa moja mlada pesem prek poljane greva,

in skranček tam v oblakih mi neke odpeva...

Ali čutite to plastiko? Ali vidite našo vabljivo pokrajino in v njej človeka, mladega fanta, ki živi z njo? Verzi kar kriče po komunistu. In sličnih je v knjigi mnogo. Močno so vplivali nanj naši moderni; najbolj tisti, ki najtesneje koreninijo v domači grudi: Murn, Golar itd. Izmed tujih se razen Burns posebno jasno pozna vpliv Ukrajince Tarasa Ševčenka. Šola njegova je bila vsehakov dobra — in le škoda, da mu ni bilo dano daljšje življenje. Nagibal se je tudi k filozofiji, kakor vsi, ki ljubijo samoto, kakor jo je on. Sicer ni naenjal kakih težkih, globokih problemov, pač pa se je vdajal premišljevanju.

VSEH MRTVIH DAN.

Pognalo na grobeh je pestro evetje

jesenskih krizantem in georgin: vzbudila se je v srečo skrita misel,

potrkal je na duri tih spomin.

O majka, ko spominjala se bodeš

to leto vseh, ki spé pod tiho rušo:

daj, še pri meni se ponudi v mislih

in zmoži očenaš za mojo dušo...

Trpka slutnja, ki se je žalibog uresničila... Enega jetika, drugega granata, tako nam umira mladina, predno stopi v svet. Fr. Zbašniku niti ni bilo dano, da bi bil mogel v kakem uglednejšem listu stopiti pred javnost. Povsod se ga odklanjali, čeprav je iskren in pristen v svojih delih: kajti njega še ni bila obložila tisti klavna struja, ki s kričavostjo hoče zakriti revščino in s preziranjem in blatenjem svoj lastni prah.

Morda je sreča zanj — kdo ve? — Eno je gotovo: za svoja mlada leta je storil mnogo in je pustil za seboj lep in tople spomin.

— Oprostite mi.

Dvignila se je ter hotela po par trenutkih obojevaljanja zapustiti sobo, ko jo je zadržal Žak:

— Oprostite mi.

Dvignila se je ter hotela po par trenutkih obojevaljanja zapustiti sobo, ko jo je zadržal Žak:

— Oprostite mi.

Dvignila se je ter hotela po par trenutkih obojevaljanja zapustiti sobo, ko jo je zadržal Žak:

— Oprostite mi.

ADVERTISEMENTS.

Fosfor je čudovito živčno zdravilo.

Vsak del telesa zahteva hrano posebne vrste, da zgradi organe, jih očisti in napravi močne. Če ne dobite potom jedil dovolj hrane, je potrebno, da vzamete zdravilo, ki nadomesti po manjkljivost. Vaši živi in možgani morajo imeti fosfor, če ne, bodo postali vaši živi slabi in slabotni, in jahalke se vam zgodi, da dobite živčno izčrpanost. Brez močnih, trdnih živcev je življenje breme. Živčni sistem kontrolira vsako delo in vsako delovanje. Dobro zdravje je nemogoče brez močne, živahne živčne sile.

Nuga-Tone je znano fosforno zdravilo za močnejše in žive. Vsak, ki ima slabe, oslabele, slabotne žive, naj si nabavi takoj steklenico tega čudovitega zdravila. V kratkem času boste opazili veliko izboljšanje v svoji živčni sili in moči. Če hranite svoje žive s fosforjem ter gradite živčni sistem, bo to koristno vsakemu organizmu v telesu. Sre, železo, črva, jetra, ledice in vsi drugi življenjski organi bodo boljše opravljali svoje delo. Bolnik bo zdrav, okreval, spali, dobil bo zdravilo, sveže meso in novo življenje se bo razvil. Nuga-Tone je popolnoma garantirano, da bo dalo popolno zadovoljstvo, ali se pa vrne denar. Polmesečno zdravljenje stane samo \$3.00. Prodajajo ga vsi dobri lekarji, ali se pa pošlje naravnost po pošti, poština plačana. National Laboratory, 1018 S. Wabash Ave., Chicago, po sprejemu \$1.00. —Adv't

JOHN SALMICH, neznanega naslova, ima pri nas ček za večjo svoto od državnega departamenta iz Washingtona. Ako bi kdo izmed rojakov vedel za njegov naslov, je s tem nasprošen, da nam ga naznani. — Frank Sakser State Bank, 82 Cortlandt St., New York City. (7-22-4)

POTOVANJE IZ EVROPE.

Ako imate sorodnika v Avstriji ali Nemčiji, kateri je tam pristojen ter želi priti v Ameriko, ga zamorete sedaj dobiti sem. Na dalje zamorete sedaj ameriški državljan dobiti žene in otroke iz pod 18. leta iz Jugoslavije ali za sedenega ozemlja.

Avstrijski podaniki morajo plačati vizej pri ameriških konzulih in ameriškimi denarjem in ravno tako morajo na Ellis Islandu svoto \$25.00 pokazati v ameriški dolarjih.

Glede denarnih pošiljatev v U. S. dolarjih, za vsa pojasnila glede potovanja, potrebnih listin (affidavitov) in voinih listkov se obračate na najstarejšo slovensko vrtdko:

Frank Sakser State Bank, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

Dospelo je novo suho grozdje.

Muškatel zelo sladke debele jagode, boksa 50 funtov .. \$6.50
Cijar grozdje največje in najsladkejšje jagode, boksa 50 funtov .. \$7.50
Malo črno grško grozdje, zelo sladko, boksa 50 funtov .. \$6.50
Cesplje funt po 10 centov. Za večja naročila posebne cene.
Političje \$1. na račun vsake boksa ki naročite in poslaš bomo takoli.
BALKAN IMPORTING CO.
51-53 Cherry Street
New York, N. Y.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK
638 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik specializirani v Pittsburghu, ki ima 24-letno prakso v zdravstvu in vseh možnih boleznih.

Zastupljenje krvi zdravi s glasovitim 666, ki ga je izumel dr. prof. Britch. Če imate moliže ali mehurčke po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, pridite in izčistite vam bom kri. Ne čakajte, ker ta bolezen nalez.

Vse možne bolezni zdravim po okrajšanji metodi. Kakor hitro opazite da vam preneha zdravje, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam ga bom zopet povrnil.

Hypnotizem ali vodno kizo ozdravim v 36 urah in sicer brez operacije. Bolezni mehurja, ki povzročajo bolečine v križu in hrbtu in včasih tudi pri puščanju vode, ozdravim z gotovostjo.

Revmatizem, trzanje, bolečine, otekline, srbečice, skrofile in druge kožne bolezni, ki nastanejo vsled nečiste krvi, ozdravim v kratkem času in ni potrebno lezati.

Nekateri drugi zdravilniki rabijo tolače, da vas razumejo. Jaz znam že iz starega kraja, zato vas lažje zdravim, ker vas razumem slovenski. Uradne ure: ob delavnikih od 9. do 5. Ob nedeljah od 9. do 2.

Nekateri drugi zdravilniki rabijo tolače, da vas razumejo. Jaz znam že iz starega kraja, zato vas lažje zdravim, ker vas razumem slovenski. Uradne ure: ob delavnikih od 9. do 5. Ob nedeljah od 9. do 2.

— Oprostite mi.

Dvignila se je ter hotela po par trenutkih obojevaljanja zapustiti sobo, ko jo je zadržal Žak:

— Oprostite mi.

KRETANJE PARNIKOV

Kedaj približno odpeljujejo iz New Yorka.

AQUITANIA	11 aprila	— Cherbourg	HOMERIC	10 jun.	— Cherbourg
LEYDLITZ	12 aprila	— Bremen	KROONLAND	10 jun.	— Cherbourg
RANCE	12 aprila	— Havre	NOORDAM	10 jun.	— Boulogne
ORDUNA	15 aprila	— Hamburg	AQUITANIA	13 jun.	— Cherbourg
AMERICA	15 aprila	— Cherbourg	PARIS	14 junija	— Havre
FINLAND	15 aprila	— Cherbourg	CHICAGO	15 jun.	— Havre
HOMERIC	15 aprila	— Cherbourg	KUTIELEHAM	17 junija	— Cherbourg
SAXONIA	18 aprila	— Hamburg	MAJESTIC	17 junija	— Cherbourg
ENNISULA	20 aprila	— Cherbourg	LAPLAND	17 jun.	— Bremen
LYMPIC	22 aprila	— Cherbourg	CARONIA	17 jun.	— Cherbourg
POTOMAC	22 aprila	— Cherbourg	VANDYCK	17 junija	— Hamburg
LA TOURAINE	22 aprila	— Havre	CARONIA	17 jun.	— Hamburg
LAURETANIA	25 aprila	— Cherbourg	BERENGARIA	20 junija	— Cherbourg
ARABIC	25 aprila	— Genoa	MONGOLIA	21 jun.	— Hamburg
MANCHURIA	25 aprila	— Genoa	OLYMPIC	24 jun.	— Cherbourg
HANOVER	26 aprila	— Bremen	LAFAYETTE	24 jun.	— Havre
PARIS	26 aprila	— Havre	ORBITA	24 jun.	— Cherbourg
ROCHAMBEAU	27 aprila	— Havre	AMERICA	24 jun.	— Bremen
DROPESSA	29 aprila	— Hamburg	RYNDAM	24 jun.	— Roulogne
ZEELAND	29 aprila	— Cherbourg	FRANCE	28 jun.	— Havre
ONE STAR ST.	29 aprila	— Boulogne	MAURETANIA	27 jun.	— Cherbourg
ST. PAUL	3 maja	— Hamburg	MINNEKAHDA	29 jun.	— Havre
LA SAVOIE	6 maja	— Havre	LA TOURAINE	29 jun.	— Havre
G. WASHINGTON	6 maja	— Cherbourg	HOMERIC	1 julija	— Cherbourg
HOMERIC	6 maja	— Cherbourg	SAXONIA	1 julija	— Hamburg
KROONLAND	6 maja	— Cherbourg	PR. MATOIKKA	1 julija	— Bremen
NOORDAM	6 maja	— Boulogne	ANTONIA	1 julija	— Bremen
YORK	10 maja	— Bremen	AQUITANIA	4 julija	— Cherbourg
CHICAGO	10 maja	— Havre	PARIS	5 julija	— Havre
FINLAND	13 maja	— Cherbourg	ROCHAMBEAU	6 julija	— Havre
ORBITA	13 maja	— Cherbourg	FINLAND	1 julija	— Cherbourg
OLYMPIC	13 maja	— Cherbourg	MANCHURIA	5 julija	— Hamburg
HUDSON	13 maja	— Cherbourg	ARABIC	8 julija	— Cherbourg
ROTTERDAM	13 maja	— Cherbourg	MAJESTIC	8 julija	— Cherbourg
CARONIA	13 maja	— Cherbourg	ORDUNA	8 julija	— Cherbourg
ANDANIA	13 maja	— Cherbourg	ONE STAR ST.	8 julija	— Cherbourg
MAURETANIA	16 maja	— Cherbourg	N. AMSTERDAM	8 julija	— Boulogne
MONGOLIA	17 maja	— Hamburg	PRES. WILSON	10 jun.	— Hamburg
MAJESTIC	17 maja	— Hamburg	ST. PAUL	12 julija	— Hamburg
RYNDAM	18 maja	— Cherbourg	BERENGARIA	11 julija	— Cherbourg
AMERICA	20 maja	— Cherbourg	VAUBAN	12 julija	— Hamburg
PRES. WILSON	20 maja	— Trst	ZEELAND	12 julija	— Cherbourg
VESTRI	20 maja	— Hamburg	OLYMPIC	15 julija	— Boulogne
AQUITANIA	23 maja	— Cherbourg	NOORDAM	15 julija	— Havre
ARGENTINA	23 maja	— Cherbourg	G. WASHINGTON	15 julija	— Cherbourg
SAXONIA	25 maja	— Hamburg	MAURETANIA	15 julija	— Cherbourg
LAFAYETTE	25 maja	— Havre	ARGENTINA	22 julija	— Cherbourg
MANCHURIA	25 maja	— Hamburg	ANDANIA	22 julija	— Cherbourg
LA TOURAINE	25 maja	— Havre	ROTTERDAM	22 julija	— Boulogne
ORDUNA	27 maja	— Cherbourg	HOMERIC	22 julija	— Cherbourg
FINLAND	27 maja	— Cherbourg	LAFAYETTE	22 julija	— Havre
PR. MATOIKKA	27 maja	— Cherbourg	DROPESSA	22 julija	— Hamburg
BERENGARIA	30 maja	— Cherbourg	WILSON	22 julija	— Hamburg
MINNEKAHDA	31 maja	— Hamburg	MONGOLIA	26 julija	— Havre
FRANCE	31 maja	— Havre	FRANCE	26 julija	— Havre
POTOMAC	31 maja	— Boulogne	CARONIA	29 julija	— Cherbourg
ROCHAMBEAU	1 jun.	— Havre	MAJESTIC	29 julija	— Boulogne
LYMPIC	3 junija	— Boulogne	RYNDAM	29 julija	— Hamburg
N. AMSTERDAM	3 jun.	— Cherbourg	AMERICA	29 julija	— Cherbourg
DROPESSA	8 junija	— Hamburg	AQUITANIA	1 avg.	— Cherbourg
ONE STAR ST.	8 junija	— Cherbourg	PARIS	2 avg.	— Havre
ZEELAND	6 junija	— Cherbourg	CRETIC	8 avg.	— Genoa
MAURETANIA	6 jun.	— Cherbourg	SELVEGORE	10 avg.	— Trst
ST. PAUL	7 junija	— Hamburg	LA SAVOIE	12 avg.	— Havre
LA SAVOIE	10 jun.	— Havre	LAFAYETTE	19 avg.	— Havre
G. WASHINGTON	10 jun.	— Cherbourg	PARIS	23 avg.	— Havre
			PRES. WILSON	26 avg.	— Trst
			ARABIC	29 avg.	— Genoa